

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 4 och 5 april.

2 § Meddelande om allmän debattimme

Tredje vice talmannen meddelade att information om den allmänna debattimmen *onsdagen den 13 april efter voteringen kl. 9.00* delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Svar på interpellation 2004/05:484 om ägarlägenheter och ökad mångfald inom boendet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Nina Lundström har frågat om jag avser att dels ta initiativ till en utvärdering av reglerna om tredimensionell fastighetsindelning, dels återkomma med förslag om ägarlägenheter.

Jag vill inledningsvis klargöra att de frågor som Nina Lundström ställt till mig ligger inom justitieministerns ansvarsområde. Då Nina Lundström bland annat tar upp ett uttalande som jag gjorde under hösten har jag valt att besvara frågorna.

Frågan om ägarlägenheter har varit uppe flera gånger. Jag har då försökt klargöra min uppfattning, bland annat i interpellationsdebatten den 23 november 2004. Jag upprepade detta i ett svar den 8 december 2004 på en fråga från Carl-Erik Skårman. Senast har frågan om ägarlägenheter berörts i interpellationsdebatten om åretruntboende i skärgården den 22 mars i år.

Redan i dag har vi en mångfald inom boendet: hyresrätt, kooperativ hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt. När det gäller så kallade ägarlägenheter bedömde riksdagen och regeringen våren 2004 att det inte borde införas några regler om äganderätt till enskilda lägenheter i flerbostadshus. Jag ser inte heller nu något skäl att göra någon annan bedömning.

När det gäller frågan om utvärdering är jag allmänt av den uppfattningen att olika offentliga åtgärder bör utvärderas. När det gäller reglerna om tredimensionell fastighetsindelning har dock dessa varit i kraft under tämligen kort tid. Reglerna trädde nämligen i kraft så sent som den 1 ja-

nuari förra året. Regeringen har tidigare ansett att det ska göras en uppföljning av reglerna om just tredimensionell fastighetsindelning. Enligt vad jag har inhämtat från Justitiedepartementet anses det dock ännu för tidigt att ta initiativ till en sådan uppföljning.

Anf. 2 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Statsrådet anger olika debatter. Datumen finns angivna i statsrådets svar. Vad gäller motiveringar till ett nej till ägarlägenheter har de debatterna delvis avsett andra bostadspolitiska frågor. Jag kan lova statsrådet att jag mycket noggrant har följt vad som har sagts från kammaren och också läst protokollet.

Jag vill börja med att ta upp frågan om ägarlägenheter och återkomma till frågan om statsrådets uttalanden. Jag menar att det egentligen inte finns några juridiska problem med ägarlägenheter. Det är min ståndpunkt. Det finns i många, många länder. I Danmark infördes ägarlägenheter 1966, i Norge 1983. I Danmark har ägarlägenheterna blivit populärare än bostadsrätterna. I Norge ombildas alltfler till så kallade *eijersektioner*. I Europa finns det i många, många länder ägarlägenheter, så även i USA och i Australien. De finns spridda globalt.

Man kan konstatera att ungefär 10 % av bostadsbeståndet i Danmark i dag är ägarlägenheter. Fördelarna är också många. De gör äganderätten mer genomsynlig. Det är enklare för alla aktörer att förstå de äganderättsliga förhållandena. Det leder till billigare finansiering, vilket kan vara möjligt på många sätt. Beskattningen blir enklare. Det här är också något som gillas, inte minst av bostadskonsumenter. Det finns många andra positiva fördelar som jag avser att komma med i kommande repliker.

Det som jag tycker är intressant är citaten från statsrådet, om man tittar på vad statsrådet har sagt i de olika debatterna. Jag kan konstatera att det finns tre egentliga huvudskäl för statsrådet och regeringen att säga nej.

Det första brukar vara riksdagsbeslutet, att riksdagen har sagt nej. Då kan jag tala om för statsrådet att det finns en betydande majoritet i Sveriges riksdag för ägarlägenheter om regeringen skulle vilja göra någonting på detta område.

Det andra är att den så kallade utvärderingen av lagstiftningen om tredimensionell fastighetsindelning inte är gjord. Statsrådet själv tog upp frågan i en debatt om skärgårdsboende med att en utvärdering borde göras och att den också skulle innefatta skärgårdsboendes möjligheter utifrån den här lagstiftningen.

Statsrådet har i ytterligare en debatt anfört att utredningen om ägarlägenheter inte var tillfyllest. Det är ju också en fråga som i så fall går att lösa, om statsrådet då åtminstone är tydlig med vilka problem det är med den tidigare utredningen som statsrådet anser inte vara tillräckligt utförligt motiverade.

Alla de här tre faktorerna går ju faktiskt att åtgärda. Jag ser inte dessa vara skälet till att man så envetet från statsrådets och regeringens sida säger nej. Då är frågan: Vad är dagens besked? Om de här tre motiveringarna går att lösa, varför är det så svårt att få gehör hos regeringen i den svenska bostadspolitiken när våra grannländer har infört detta? Det är en upplåtelseform som fungerar. Det är ett mycket vanligt sätt att äga

en lägenhet i ett flerbostadshus i Europa och ute i världen. Vad gör svenska förhållanden så unika att det är fullständigt omöjligt, trots att argumenten brister, att få till stånd en sådan utveckling i Sverige?

Prot. 2004/05:102
11 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 3 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vill också försöka komplettera frågeställningen lite grann här med anledning av den interpellation som Nina Lundström har ställt.

Det är naturligtvis så som ministern skriver, att det är Justitiedepartementet som formellt har frågan. I grunden är det ändå en bostadspolitiskt intressant fråga. Då är det inte så konstigt om initiativet skulle kunna komma från samhällsbyggnadsministern. Jag skulle nästan se det som naturligt i sammanhanget.

Under de senaste åren när jag har deltagit i debatten om ägarlägenheter tycker jag att den har präglats av ett tydligt motstånd, stundtals ett passivt motstånd, från regeringens sida mot att få fram lösningar kring ägarlägenheter. Det har pågått ända sedan tillkännagivandet 1999 när man skulle ta fram regelverket. Det tog ju många år innan första förslaget kom fram.

När det väl kom fram och har diskuterats har vi haft debatter utifrån bostadsutskottens betänkanden. Så sent som för ett knappt år sedan, i maj 2004, var det socialdemokratiska huvudargumentet att de fastighetsrättsliga frågorna i det närmaste var olösliga. De gick inte att ordna. Det var det som var huvudargumentet den gången.

Det kan man avfärda som mycket överdrivna farhågor. I ett land som Sverige har vi ett lantmäteri, samfällighetsföreningar och sådant som har fungerat under många årtionden på ett mycket bra sätt. Det är inte svårare att ordna de frågorna i ett hus där man äger lägenheterna än i ett bostadsområde där man har radhus, gemensamma garage och sådana saker. Det går ju faktiskt att lösa det.

Det är inte helt ointressant att få höra om samhällsbyggnadsministern har någon grundläggande inställning till ägarlägenheter som företeelse. Förre bostadsministern klargjorde mer eller mindre tydligt att han inte var intresserad över huvud taget att införa detta. Egentligen spelade det ingen roll vilka argument vi kom med. Om man har den inställningen kan man bara hitta hindren. Det går säkert att hitta så många hinder att man kan säga nej. Om man gör det av rent ideologiska skäl följer fel debatt på något sätt. Man diskuterar problemen kring regelverken när man egentligen inte vill införa dem.

Man ser inte ägarlägenheterna som en möjlighet att öka valfriheten, bostadsbyggandet och att få vissa finansiella fördelar. Även det okonventionella som togs upp om skärgårdsboendet är ett argument i sammanhanget som vi inte har haft med i debatten tidigare men som kan vara nog så intressant. De möjligheterna måste man se. Om man däremot bara ser det som ett hot att vi ska införa ytterligare en upplåtelseform kan man säkert stoppa det här, så länge man har majoritet, egentligen hur länge som helst. Jag kan rimligtvis inte se att mångfalden, som togs upp i svaret och som naturligtvis är bra, skulle kunna ta någon skada av att man breddade det här något.

Anf. 4 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Nina Lundström hoppades att hon skulle få tydliga besked. Det tycker jag att hon fick i interpellationssvaret, men jag utvecklar och förtydligar det gärna.

Den första frågan gäller ägarlägenheter. Jag ser inget behov av ägarlägenheter. Vi gör olika bedömningar, och så är det ofta och ska vara, i den politiska debatten. Som jag och regeringen ser det har vi en mångfald av upplåtelseformer, och det ska vi ha; det är väldigt viktigt för bostadspolitikerna och för möjligheterna till valfrihet.

Men den stora fråga som jag ser det och som delvis hör ihop med detta är att min stora kamp i dessa tider handlar om hur vi bevarar och utvecklar hyresrätten, vilket jag tycker för mångfaldens och valfrihetens skull är en oändligt mycket större och viktigare fråga än denna om ägarlägenheter.

Jag har gett ett tydligt svar, måhända icke godkänt utifrån Nina Lundströms och Lars Tysklinds horisont. Jag ser inget behov av ägarlägenheter. Däremot ser jag ett stort behov av att fortsätta att utveckla mångfalden, inte minst hyreslägenheternas möjlighet till fortlevnad och utveckling, vilket bland annat Hyressättningsutredningen handlar om och som vi kommer att återkomma till.

Det andra tydliga beskedet gällde den tredimensionella fastighetsbildningen, där jag sade, vilket jag upprepar, att den ska utredas. Det råder ingen tvekan om det. Jag tycker att det var en intressant infallsvinkel på detta när vi hade diskussionen om skärgårdsboendet.

Jag tycker också att det är rimligt att säga att det är alldeles för tidigt att göra en utvärdering. Systemet har funnits i knappt ett år. Här är det ingen skillnad i åsikter. Vi ska utvärdera det systemet, men det är något tidigt att redan nu ta det initiativet.

Två tydliga besked – kanske inte godkända utifrån vad Nina Lundström tycker, men ändå tydliga utifrån hur regeringen har förhållit sig och fortsätter att förhålla sig i de här frågorna.

Anf. 5 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag ser inget behov, säger statsrådet, och det får statsrådet tycka. Hon har all rätt att ha den uppfattningen. Sven, som kanske ringer ungefär en gång i kvartalet och också de övriga bostadskonsumenter som hör av sig, har att ta fasta på statsrådets besked. Jag kan säga att blir det – och det jobbar vi stenhårt för – en annan majoritet och en annan regering år 2006 har Sven och alla andra som hör av sig hopp om att det kommer bli ägarlägenheter även i Sverige.

Jag som bostadspolitiker gör inte bedömningen hur folk ska bo. När människor hör av sig och säger att ägarlägenheter skulle kunna innebära att de kan kompletteringsbebygga en stadsdel eller bygga utgående från den befintliga fastigheten, då säger: Helt okej! Vi får titta på om lagstiftningen är ett hinder. Går det att öka bostadsbyggandet kommer jag att göra allt jag kan för att riva de hinder som finns.

Jag ser också möjligheter att lösa de befintliga problemen för bostadsrättsföreningar med gästhyresgäster, med att man också kan se till att få ett inskränkt offentligt ägande i ett befintligt bestånd. Det handlar om jourlägenheter. Det handlar också om de oäkta bostadsrättsföreningarna, som bestraffas för att de har en vårdcentral i bottenplan och hamnar i en

annan kategori. Det finns mängder av utmaningar i dag med befintliga upplåtelseformer, där man också skulle kunna hitta en lösning genom denna form.

Men huvudpoängen för mig när jag för den här debatten är att möta de bostadskonsumenter, enskilda boende och människor som hör av sig och säger att de har bott utomlands, i Danmark, och har sett hur det är i Norge, och frågar varför de svenska förhållandena är så unika att socialdemokrater i Sverige säger nej när socialdemokrater i andra länder säger ja. Det är en oerhört väsentlig diskussion att föra. Då spelar det ingen roll vilka argument vi för fram från talarstolen, om riksdagsbesluten och utvärderingar med mera som jag vill påvisa inte är skäl nog, för vill man inte så vill man inte. Det är naturligtvis också ett svar.

Jag kommer att fortsätta att argumentera för varför man måste försöka eliminera de hinder som finns. Om 10 % av bostadsbeståndet och nyproduktionen skulle vara ägarlägenheter innebär det tusentals nya bostäder i Sverige. Jag är inte beredd att säga nej till den typen av förändringar. Forskare påvisar att äganderätten skulle bli mer transparent och att man kan hitta nya spännande och billigare former för finansiering. Ett uppdrag som statsrådet har gett till en utredning är just att se över möjligheterna att finansiera sitt boende. Om det här är en pusselbit i det, vilket många anser det vara, tycker jag att man ska våga pröva det.

Men återigen: Är det en utredning som inte tillfredsställer regeringen och statsrådet finns det möjligheter att komplettera den. Jag har mycket svårt att förstå argumentet att statsrådet inte ser något behov. Det får ytterst väljarna och våra medborgare ta ställning till. Men jag menar att regeringen då är svaret skyldig hur man ska hitta lösningar på de befintliga bekymmer med den upplåtelseformen som finns för just flerbostadshus. Där finns det väldigt mycket utmaningar.

Jag ser möjligheter med ägarlägenheter. Jag ser inte det som ett hinder för att värna hyresrätten. Tvärtom – för att värna hyresrätten behövs helt andra åtgärder. Det vore intressant att få veta när förslaget om hyresrättsliga frågor kommer i det avseendet.

Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det är naturligtvis inte så väldigt förvånande att jag delar Nina Lundströms uppfattning när det gäller bedömandet av behovet. Det är i många sammanhang så att vi här i riksdagen ser med uppifrånperspektivet och försöker fundera kring vad människor har för behov. Det tycker jag är helt felaktigt. Tycker man att det inte finns något behov av att tillåta ägarlägenheter, kommer det att visa sig att det blir den marginala företeelse som förre bostadsministern en gång förebådade att det skulle bli. Då är det marknaden som har bestämt detta.

Precis som Nina Lundström säger finns det inget motsatsförhållande, att vi måste göra det ena eller det andra, utan hyresrätten är absolut lika viktig för oss i Folkpartiet som för regeringen. Jag kan inte tänka mig något annat.

När det gäller utvärdering av tredimensionell fastighetsbildning är jag egentligen väldigt pessimistisk om vad den kommer att innehålla med tanke på den debatt som var när den en gång infördes. Det var problem kring att den knappt skulle kunna fungera med de restriktioner som man då redovisade. När vi drev frågan om att lägga in enskilda ägarlägenheter

sades det att det absolut inte skulle fungera. I och för sig skulle jag bli väldigt glad om man i en sådan utvärdering ytterligare genomlyste frågan om bristen på ägarlägenheter. Jag är lite pessimistisk om den nuvarande regeringen kommer att göra en sådan genomlysning. Jag tror att man kommer att göra en utvärdering utifrån det storskaliga perspektivet, att det egentligen inte gäller i den här frågan. Men samhällsbyggnadsministern kan rätta mig om jag har fel i det fallet.

Anf. 7 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Vi lär väl inte övertyga varandra, även om vi tar alla repliker här. Vi lär säkert återkomma till det som också Nina Lundström mycket riktigt var inne på när det gäller helheten i bostadspolitiken och vilken roll hyresrätten kan ha i framtiden och hur vi bedömer den.

Jag vill upprepa två frågor. Den ena handlar om det Lars Tysklind tog upp. Jag tycker att vi självfallet ska, som jag har sagt tidigare, utvärdera den tredimensionella fastighetsindelningen. Jag vill också upprepa att det kan vara befogat att se särskilt på just skärgårdsboendet. Det tog jag intryck av i interpellationsdebatten, och det bär jag med mig när regeringen tar ställning till att utvärdera den reformen.

Det andra jag vill säga handlar om något jag tycker blir lite problematiskt med Nina Lundströms sätt att resonera. 10 % vill ha ägarlägenheter, säger Nina Lundström. Eller det finns 10 % i andra länder – förlåt, det kanske var så det var. Men då drog Nina Lundström direkt slutsatsen att inför man ägarlägenheter blir det ett ökat bostadsbyggande. Är det så säkert? Eller skulle det bli en omfördelning av redan befintligt byggande? Det är ju ett antal sådana frågeställningar som också delvis avgör vilket behov vi ser – och det gör vi olika eftersom formen blir viktig för Nina Lundström, vilket den inte är för mig.

Jag fortsätter att slåss för mångfalden i upplåtelseformerna och för att utveckla de former vi har. Jag fortsätter också med en dåres envishet att tycka att jag i dag inte ser något som helst behov av att införa ägarlägenheter.

Anf. 8 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Svaret på den frågan, samhällsbyggnadsministern, kommer vi i alla fall inte att få med den nuvarande politiken. Så länge vi inte ens har möjligheten att pröva om det skulle bli fler eller inte kommer vi inte att få svaret på den frågan.

Jag tror däremot att det finns skäl, självfallet, till att denna lagstiftning finns i andra länder. Jag har läst ett antal rapporter, utvärderingar och bostadspolitiska inlägg från de övriga länderna och kan konstatera att där har ägarlägenheterna en roll att spela. Man ställer inte heller den formen mot hyresrätten, bostadsrättsföreningen etcetera som form, utan man ser den som ett komplement, en form bland flera. Som jag uppfattat det har den också bidragit till att man byggt bostäder inte minst i lägen där det ibland är väldigt svårt att hitta former för att bygga utifrån andra förhållningssätt.

Avslutningsvis, fru talman, skulle jag vilja citera vad två forskare vid KTH sagt i ett debattinlägg i samband med debatten kring tredimensionell fastighetsindelning:

”Vi kan enbart se fördelar med ägarlägenheter, inte minst ur ekonomisk och juridisk synvinkel. Till saken hör att den utredning, som ligger i byrålådan, kom fram till en lösning som troligen är den mest genomtänkta i hela världen. I t.ex. USA, där s.k. condominiums är den vanligaste boendeformen i flerbostadshus, är lagstiftning och avtalsformer betydligt mera ’risiga’. Ändå fungerar det!”

Precis som statsrådet har anmärkt kommer statsrådet att stå fast vid sin uppfattning, och jag kommer att stå fast vid min. Mitt budskap till Sven och alla andra är att jag kommer att fortsätta att kämpa för att även Sverige ska få ägarlägenheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2004/05:485 om prövning av vindkraftverk

Anf. 9 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Lars Tysklind har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att särbehandla vindkraften i förhållande till motsvarande industriell verksamhet vid prövning enligt plan- och bygglagen och miljöbalken. Om så är fallet efterlyser han de skäl som talar för en sådan särbehandling.

Bakgrunden till frågan är att jag i samband med att jag redovisat min syn på energipolitiken uttalat att plan- och bygglagens och miljöbalkens regler ibland leder till onödigt långdragna tillståndsprocesser. Jag har också framhållit att jag anser att det behövs förenklingar i de nuvarande regelsystemen. Som ett direkt svar på Lars Tysklinds fråga vill jag svara att det inte är aktuellt att särbehandla vindkraftsetableringar i dessa avseenden.

Att ställa om energisystemet mot förnybar energi är en central uppgift för samhällsbyggandet. Riksdagen har antagit ett ambitiöst planeringsmål för vindkraften som innebär att fysiska förutsättningar ska skapas för en vindkraftsproduktion om 10 terawattimmar år 2015. Detta bör kunna underlättas och stimuleras genom en framsynt planering hos statliga och kommunala myndigheter. Regeringen har därför gett länsstyrelserna i uppdrag att i samarbete med berörda kommuner och i dialog med berörda intressen utarbeta ett planeringsunderlag för utbyggnad av stora vindkraftsanläggningar. Resultaten av arbetet kommer att bli ett mycket viktigt underlag för kommunernas planeringsarbete och i tillståndsprövningen av enskilda projekt enligt plan- och bygglagen och miljöbalken. Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av uppdraget vad avser landområden senast den 1 juni i år och för havsområden senast den 1 april nästa år. Som stöd för den fortsatta planeringen har också Statens energimyndighet pekat ut ett stort antal områden som myndigheten bedömt vara av riksintresse för vindkraft, alltså områden som är särskilt lämpliga för elproduktion.

Som Lars Tysklind angett i interpellationen arbetar nu en parlamentarisk kommitté med översyn av plan- och bygglagen och en kommitté med översyn av miljöbalken.

PBL-kommittén ska enligt sina direktiv bland annat redovisa vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att effektivisera beslutsprocessen enligt PBL och förkorta dess längd. Kommittén ska också redovisa vilka lagstiftningsåtgärder som behövs för att uppnå en så effektiv och smidig samordning som möjligt mellan plan- och bygglagstiftningen och miljöbalken med flera lagar. Kommittén ska vidare överväga och redovisa åtgärder för att stärka demokrati- och rättighetsperspektiven. Ett slutbetänkande ska lämnas senast den 30 juni i år.

Miljöbalkskommittén har bland annat haft i uppdrag att se över möjligheterna att effektivisera och förenkla miljöprövningen. Kommitténs betänkande i denna delfråga har remissbehandlats, och regeringen har den 23 mars i år beslutat att överlämna propositionen *En effektivare miljöprövning* till riksdagen. I den föreslås en rad förändringar. Det övergripande syftet är just att effektivisera prövningen, det vill säga att göra den snabbare och enklare utan att åsidosätta hälso- och miljöskyddskraven. En utgångspunkt är att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt utan att försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller åsidosätta allmänhetens rätt till insyn och deltagande.

Som framgår av vad jag nu angett pågår det ett aktivt arbete med att effektivisera de processer som styrs av PBL och miljöbalken. Värnandet av miljön och rättssäkerheten för den enskilde sakägaren får dock inte äventyras till följd av dessa förändringar.

Anf. 10 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

Jag får väl säga att jag i grunden är nöjd med beskedet från samhällsbyggnadsministern att det inte är aktuellt att särbehandla vindkraften vid miljöprövningar. Jag kanske läste för mycket mellan raderna, men i de texter jag läste tyckte jag inte att det riktigt framgick att detta var generella regelförändringar. Men det är väl bra att vi har samma uppfattning i den frågan.

Sedan delar samhällsbyggnadsministern och jag en annan uppfattning, nämligen att värnandet av miljön och rättssäkerheten för den enskilde sakägaren inte får äventyras, att effektiviteten i miljöprövningsprocessen inte får sätta detta på spel. Där har vi två grundläggande saker som vi faktiskt kan samarbeta om i framtiden.

Problematiken kring vindkraftsutbyggnaden blir naturligtvis lite tude-lad när Folkpartiet och regeringen diskuterar frågan. Å ena sidan har vi så pass olika syn på inriktningen av energipolitiken, och å andra sidan har vi den förhoppningsvis gemensamma ambitionen att förenkla och effektivisera miljöprocessen. Det är ju dessa två ingredienser som finns i detta.

Folkpartiet har i många motioner framfört att vi vill ha generella för-
enklingar i PBL och miljöbalken, att de är mycket angelägna och att de bör komma till snarast. Vi har också påpekat – och där har vi tydligen samma uppfattning – att en vindkraftsanläggning ska räknas som en industriell anläggning vilken som helst. Det finns ju konflikter också kring vindkraft som är ganska påtagliga inom vissa områden.

Sedan skiljer sig naturligtvis Folkpartiet från regeringen genom att vi inte har satt upp målen på samma sätt. Vi säger att inhemsk energiproduktion ska provas utifrån mer generella krav på inverkan på miljö och

hälsa och ser inte energiproduktionsmetoden som ett politiskt beslut i sammanhanget.

Låt oss dock lämna den frågan, fru talman. Samhällsbyggnadsministern tog upp den kommunala nivån som en viktig nivå att samarbeta med i sammanhanget. När denna typ av nationella mål förs ned för genomförande ute i lokalsamhället är det naturligtvis oerhört viktigt att kommunerna rent generellt får instrument i regelverken så att man kan genomföra dessa mål utan att tumma på det lokala inflytandet. Kommuner har naturligtvis även i detta sammanhang en nyckelroll. Och många kommuner tar redan i dag ett stort ansvar genom att jobba med detaljplaner och områdesbestämmelser för att styra upp vindkraften utan att de egentligen känner något större behov av att man utser områden som riksintresse. Just det utpekande som Statens energimyndighet har gjort kan man kanske sätta en hel del frågetecken kring också.

Det som är viktigt i sammanhanget är att PBL-kommitténs arbete nu har fördröjts några gånger. Det kan ju hända av naturliga och förklarliga skäl, men nu har vi äntligen en slutpunkt i sommar när det gäller både PBL- och Miljöbalkskommittéernas arbete. Då skulle jag vilja höra med ministern vad som händer sedan. Finns det en tidsplan för hur man ska gå vidare med detta? En mängd bra förslag förändrar trots allt inte verkligheten i ett slag. De måste ändå överföras till att ändra i lagstiftningen. Har regeringen funderat på vilka tidsramar detta kan ske inom?

Anf. 11 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det var bra att Lars Tysklind, till skillnad från i den förra interpellationsdebatten, var någorlunda nöjd med det här svaret. Det tycker jag var viktigt, så att inte det inlägg som jag gjorde om energipolitiken i stort kom att uppfattas på det sätt som Lars Tysklind hade gjort.

Jag vill också understryka vilket viktigt verktyg som regeringen ser att både länsstyrelser och kommuner är i det här sammanhanget, inte minst i det arbete som länsstyrelserna med understöd av Statens energimyndighet gör för att hitta de bra och viktiga planeringsförutsättningarna för vindkraften i dess helhet.

Hur viktigt PBL-kommitténs arbete är kan jag inte heller nog understryka. Det är en oerhört stor och svår uppgift, större och svårare än jag tror att de som inte har försökt sätta sig in i de här frågeställningarna riktigt inser. Därför har det varit rimligt att det här arbetet kanske har tagit lite längre tid än man trodde från början.

Så fort kommittén kommer med sitt förslag kommer regeringen självklart att börja arbeta med remissomgången – ambitionen är ju att kunna lägga fram en proposition under nästa år – där alla de frågeställningar som ska underlätta en saklig prövning av olika stora projekt utan att de kommer i konflikt med miljö- eller rättssäkerhetsfrågorna tas med. Det är den ambition som jag arbetar efter.

Jag vill också säga något allmänt när det gäller det Lars Tysklind tyckte sig läsa mellan raderna. Utan att göra avkall på de processer som vi nu är överens om är så viktiga att hålla fast vid vill jag understryka att min avsikt ändå var att argumentationsmässigt lyfta fram vindkraftens väldiga potential men också betydelse i arbetet med att ställa om energipolitiken och nå en större andel av förnybar energi. De förutsättningarna

Prot. 2004/05:102

11 april

*Svar på
interpellationer*

tror jag är stora utan att inkräkta på miljö- och rättssäkerhetskraven. Det vill jag understryka – det har jag gjort flera gånger.

Den enda skillnaden är det som Lars Tysklind kom in lite på, hur man ska se till att andelarna av elproduktion från förnybara energikällor ökar. Där har ju regeringen arbetat fram ett mycket intressant och uppmärksammat system, nämligen elcertifikatssystemet, som är ett exempel på hur man kan gå in och mer tydligt ge kommersiella förutsättningar för elproduktion från förnybara energikällor. Det har också gett bland annat vindkraften en annan betydelse.

Men i grunden är vi överens, och jag tror att både Lars Tysklind och jag ser fram emot det som PBL-kommittén kommer att komma med, den debatt som kommer att följa efter det och den proposition som kommer att komma till riksdagen under nästa år.

Anf. 12 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vet inte om jag nämnde det förut. Jag får i alla fall förtydliga det. Det är inte så att Folkpartiet när vi pratar om systemet för den energipolitiska inriktningen har något emot vindkraft. Vindkraft har samma roll som allt annat. Faller den inom ramarna för prövning och uppfyller kraven för hälsa och miljö har naturligtvis vindkraft, om den kan hävda sig ekonomiskt, lika stort berättigande som all annan typ av elproduktion.

Vindkraften har nämnts väldigt mycket i arbetet i PBL-kommittén och Miljöbalkskommittén. Det beror väl på att det kanske är det mest lysande exemplet på att de här lagarna har krånglat till regelverket till den milda grad att man nästan inte förstår hur man ska ta sig ur. Det är trots allt många enskilda personer som har försökt få pröva vindkraft. Då ska de förstå att man ska pröva miljön på ett sätt och lokaliseringen på ett annat. Det vet jag från tiden när jag hade kommunalt arbete, att det var ett oerhört snårigt regelverk, som naturligtvis måste redas upp. Det gäller andra saker också, men vindkraften har ofta varit exemplet i det här sammanhanget.

När det gäller Statens energimyndighets utpekande av riksintressen kommer naturligtvis det också att landa på något sätt när länsstyrelserna och kommunerna har sagt sitt. Jag känner bara till exemplet från min hemvalkrets i Bohuslän. De tre ställen som pekades ut där tycker vi lokalt känns väldigt märkliga. Var har man hittat just dessa platser?

En av dem är ett industriområde i trakten av Lysekil. Det är väl ganska naturligt. Men i det blåsiga Bohuslän har man pekat ut tre ställen, varav ett ligger till havs på något som heter Persgrunden. Där kommer man i konflikt med ett naturreservat som är under bildande. Yrkesfisket kommer man också i stor konflikt med. Ett annat område ligger i närheten av Mollösund på västra Orust. Där har man under många år haft en väldigt folklig opinion mot detta.

Det känns som om det krävs väldigt mycket mer om man över huvud taget ska gå in och se på riksintressefrågan. Att man just på dessa tre platser skulle kunna få pröva vindkraften som ett riksintresse känns väldigt smalt.

När det gäller inriktningen av energipolitiken vill jag nog peka på, även om man inte ska måla någon på väggen, att det finns en risk när man sätter upp som mål att man vill ha en viss andel vindkraft att regel-

verket till slut ändå måste anpassas för att man över huvud taget ska komma i närheten av det målet. Den risken måste vi verkligen titta på i framtiden så att den inte smyger sig in i regelverket. Jag hoppas att samhällsbyggnadsministern delar den uppfattningen.

Prot. 2004/05:102
11 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 13 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Svaret på den sista frågan är absolut ja. Men jag tycker ändå att det är viktigt, inte minst inom energipolitiken, att arbeta med att sätta upp de här mycket tydliga målsättningarna. Jag tycker att de har sin poäng. Det visar också på den potential som svensk industri och svensk energipolitik har för att kunna gå ännu längre i riktning mot den riktigt förnybara energi som alla länder förr eller senare måste vända sig mycket tydligare mot än vad som är fallet i dag.

Sedan vill jag bara kort kommentera, utan att kunna göra det i detalj, de tre projekt som Lars Tysklind beskrev från sin hemort i Sverige. Det är väl snarare så att Energimyndigheten har pekat ut områden som är intressanta just ur energisynpunkt. Sedan är det arbete som länsstyrelserna och kommunerna gör en helt annan sak. De har också att ta hänsyn till en mängd andra faktorer, säkerligen bland annat de som Lars Tysklind nämnde.

Jag vill också bara understryka det initiativ som jag tror kommer att underlätta det här på ett väldigt tydligt sätt, den vindkraftsberedning som regeringen har för avsikt att tillsätta. Dessutom ska man jobba väldigt tydligt för de större planerade projekten med en samordnare som verkligen ska underlätta samspelet mellan de olika aktörerna.

Till detta kommer som sagt de nya regler som jag hoppas tydliggör, inte underlättar i onödan, förutsättningarna för den utbyggnad som den nya PBL- och miljöbalken förhoppningsvis kommer att ge oss.

Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag får väl tacka för debatten. Jag tror inte att vi kommer så mycket längre. Det är väl så att skiljepunkten ligger i inriktningen på energipolitiken, och då blir diskussionen kring vindkraften därefter.

Jag kanske inte skulle ha uttryckt mig på det sättet, att man inte ska underlätta i onödan. Man ska inte ha ett svårare regelverk än nöden kräver, kan vi väl säga, så att man får fram rätt resultat. Jag skulle nog vilja uttrycka mig på det sättet i stället.

Vi har säkert anledning att återkomma i den här frågan. Jag kommer i alla fall att delta i den diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2004/05:494 om översyn av djursjukdatasystemet

Anf. 15 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Anita Brodén har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att påskynda tillsättandet av utredningen om djursjukdata och om

jag avser att återkomma till riksdagen med skarpa förslag på åtgärder för att lösa problemet med djursjukdatasystemet och i så fall när.

I 7 § andra stycket lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning. Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter gäller att en veterinär ska föra journal i direkt anslutning till konsultationen. Journalen ska innehålla uppgifter om bland annat datum för konsultationen, identifiering av djurhållaren och beträffande det aktuella djuret, diagnos, typ av behandling samt veterinärens namn. Vid behandling med läkemedel ska uppgifter även finnas till exempel om läkemedlets benämning, dosering och karenstid. I bestämmelserna anges även hur ofta inrapportering till Jordbruksverket ska ske och på vilket sätt.

De uppgifter som rapporteras in – djursjukdata – används främst till att övervaka den veterinära läkemedelsanvändningen och till att följa upp djurhälsosituationen i landet. Djursjukdata ligger dessutom till grund för avelsvärdering beträffande nötkreatur och används även för forskningsändamål.

Jordbruksverket har under åren kontinuerligt arbetat med åtgärder för att förbättra och utveckla djursjukdatasystemet, bland annat för att bredda användarmöjligheterna. Vissa svagheter återstår dock i tillämpningen av systemet, bland annat beroende på att inte alla veterinärer rapporterar sina förrättningar på föreskrivet sätt. Detta har uppmärksamats av bland annat Riksdagens revisorer, som även föreslagit åtgärder vilka bifallits av riksdagen.

Jag anser det vara ytterst angeläget med ett väl fungerande djursjukdatasystem. Ett sådant system är av största vikt, bland annat för att arbetet med förebyggande djursjukvård ska kunna bedrivas framgångsrikt och för att det ska gå att ständigt ha tillgång till en rättvisande bild av djurhälsoläget i landet. Ett exempel på sådant arbete är att man med kunskap om läkemedelsanvändningen för olika djurslag och djursjukdomar bättre kan arbeta för minskad antibiotikaanvändning och därmed minska risken för utveckling av resistenta bakteriestammar. Resistenta bakterier är ett växande problem för såväl människor som djur i hela världen, och en alltför frekvent användning av antibiotika är huvudorsaken till problemen. Med bra djursjukdatastatistik kan Sverige försvara sin restriktiva inställning till antibiotika i diskussioner med andra länder och därmed hålla resistensen på en fortsatt låg nivå.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppgift att undersöka och redovisa hur djursjukdatasystemet fungerar i dag. I uppdraget ligger bland annat att redovisa eventuella brister och vad de i så fall beror på. Med utgångspunkt i resultatet av dessa undersökningar ska utredaren föreslå hur eventuella brister kan åtgärdas i syfte att uppnå ett väl fungerande djursjukdatasystem.

Som svar på Anita Brodén's fråga om vilka åtgärder jag vidtagit för att påskynda djursjukdatautredningen vill jag framhålla att frågan om djursjukdata är nära förknippad med den övergripande frågan om organisationen av den veterinära fältverksamheten i landet. Jag bedömde det därför som lämpligt att avvakta resultatet av den veterinära samverkansgruppens arbete innan en utredare beträffande frågan om djursjukdata tillkallades. Gruppen avslutade sitt arbete under våren 2004.

Då Anita Brodén som framställt interpellationen anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Lars Tysklind i stället fick delta i överläggningen.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 16 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag hoppas att jag kan ta hand om detta på ett bra sätt.

Den interpellation som Anita Brodén har framställt andas en otålighet att få fram regler kring ett viktigt område. Bakgrunden är att ett väl fungerande djursjukdatasystem är ett bra hjälpmedel för det förebyggande arbetet med djurhälsovård och livsmedelskontroll. Basen är, precis som jordbruksministern säger, ett bra hjälpmedel när det gäller att följa sjukdomsutveckling och läkemedelsförskrivningar och så vidare, inte minst med tanke på utvecklingen av antibiotikaresistenta bakteriestammar. Där har vi naturligtvis inga meningsskiljaktigheter. Det vore nästan lite konstigt om det hade funnits sådana.

Problemet från Folkpartiets sida är att djursjukdatasystemet har diskuterats under en längre tid, och vi tycker att det är anmärkningsvärt att det har tagit så lång tid mellan revisorernas förslag och regeringens agerande. Anmärkningen har en viss tyngd. Problemet med djursjukdatasystemet har varit känt under lång tid.

Riksdagens revisorer publicerade i november 2002 rapporten angående villkoren för veterinär verksamhet. Där kritiserar frågan. Riksdagen biföll våren 2003 en hemställan som bygger på revisorernas förslag. Först i juni 2004 bemyndigade regeringen chefen för Jordbruksdepartementet att tillsätta en särskild utredare. Den utredningen ska nu redovisas den 1 september. Sedan ska man ta vidare ställning till beredning.

Med tanke på ärendets angelägenhetsgrad vill jag ändå ställa några frågor som kan förtydliga saker och ting. Det bygger på att det är de skarpa besluten som är viktiga. Man kan utreda och bereda hur länge som helst, men så länge man inte kommer till ett skarpt läge och fattar beslut om en förändring händer inte så mycket. När kan man förvänta sig ett beslut i frågan? Har ministern för avsikt att ytterligare påskynda ärendet?

Ministern uppgav i sitt svar att djursjukdata är förknippat med den övergripande frågan om organisationen av den veterinära fältverksamheten i landet. Det var det som orsakade fördröjningen av att utse en utredare för att utreda djursjukdatasystemet.

Vi håller från Folkpartiets sida med om att det finns en tydlig koppling i detta. Samtidigt ser vi att dagens veterinärsystem fungerar dåligt, bland annat på grund av Jordbruksverkets dubbla roller, som leder till jävssituationer och en osund konkurrens. Resultatet från samverkansgruppen var en sak, men sedan finns det en utredning om veterinärsituationen som ännu inte har tillsatts. Det är i och för sig också lite anmärkningsvärt. Varför är denna fördröjd?

Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag vill erinra om att vi inte står helt utan ett djursjukdatasystem i dag. Vi har haft ett system sedan 1984. Vi gjorde vissa justeringar 1999. När man jämför med andra länder har vi det lite bättre.

Jag vill inte försvara det nuvarande systemet. Jag tycker också att det ska förstärkas och förbättras. Vi är helt överens om varför vi behöver systemet. Det handlar förstås om att vi ska ha förebyggande åtgärder. Vi ska ha en bra bild av hälsoläget bland djuren. Vi ska ha en bra koll på läkemedelsanvändningen. Vi kan även använda systemet för avel och i forskningsändamål.

Jag har en helt annan bild än Lars Tysklind om det har gått fort eller långsamt. Jag vill peka på de olika beslut som har fattats av regeringen.

I april 2003 tog jag alltså initiativ till inrättande av en samarbetsgrupp, och i den samarbetsgruppen fanns företrädare för Jordbruksdepartementet och berörda myndigheter, det vill säga Jordbruksverket, Konkurrensverket, Livsmedelsekonomiska institutet, LRF och Sveriges Veterinärförbund. Jag vill hävda att det var nödvändigt att ta hänsyn till diskussionerna i den gruppen innan man gick vidare med den specifika utredningen om djursjukdatasystemet.

Både Lars Tysklind och jag vet att problemet hänger samman med att de privata veterinärerna inte rapporterar sina uppgifter till det här systemet. Det är därför det inte blir heltäckande. Det är därför det inte blir högsta kvalitet på statistiken. Det hänger samman med konkurrenssituationen. Därför var det rimligt och nödvändigt att avvakta den här gruppen.

Mycket av gruppens arbete var klart våren 2004, och det var också då som vi tog initiativ till den här utredningen, som kommer att bli klar i september i år. Den är alltså snart klar. Tanken är att utredningen då ska ta fram de här skarpa förslagen. De har inte funnits i det underlag som tidigare har kommit fram från Riksdagens revisorer och från Jordbruksverket. Nu ska utredningen titta på hur systemet fungerar, om det finns brister och i så fall hur de ska åtgärdas. Utredningen ska lägga fram förslag till författningsregler.

Ett problem i det nuvarande systemet är att vi inte har några sanktioner för att komma till rätta med att vissa veterinärer inte följer regelverket.

Sedan förbereds också direktiv till en utredning som ska titta på veterinärorganisationen och verksamheten mer generellt och som ska hantera de konkurrensproblem som Lars Tysklind nämnde. Den utredningen grundar sig på samarbetsgruppens rapport, och den rapporten kom i januari i år.

Jag håller med Lars Tysklind om att vi ska se till att förbättra det här systemet. Jag menar att vi har tagit initiativ för att få fram ett underlag för en sådan förändring.

Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag tror väl inte heller att det råder några större delade meningar just om behovet av att komma till rätta med bristerna i det nuvarande djursjukdatasystemet och att vi även är medvetna om att det finns ett system i dag och just problemställningarna kring det.

Vi ser fram mot att utredningen ska peka på bristerna, men man kanske också ska lyfta fram åtgärdsprogram för att komma till rätta med bristerna, som blir kärnpunkten i utredningens förslag.

När det gäller veterinärutredningen, om vi kallar den så, som inte är tillsatt – vi är väl relativt överens om att det här hänger ihop med konkurrensfrågor, att hela systemet hänger ihop – känner vi ändå en viss oro för att det blir en fördröjning, så att det i sin tur fördröjer de skarpa förslagen. Jag uppfattade jordbruksministerns svar så att det här på något sätt kommer att sammanlänkas i tid. Eller jag kanske missförstod det.

Anf. 19 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Utredningen om djursjukdata kommer i början av hösten. Jag är väldigt angelägen om att det system som vi nu ska ha när det gäller djursjukdata är ett system som fungerar väl i praktiken. Det handlar också om att det ska vara användarvänligt och kostnadseffektivt. Det måste också vara lätt för de veterinärer som arbetar med inrapporteringen att följa regelverket, och vi ska ha en kvalitetssäkrad statistik.

I dagsläget kan jag inte se att vi efter en remissbehandling behöver avvakta den mer generella utredningen om veterinärsituationen i Sverige. Jag ser framför mig att vi efter en remissbehandling ska kunna vidta åtgärder när det gäller djursjukdatasystemet. Jag har ingen annan uppfattning än Lars Tysklind om att vi så snart som möjligt ska göra förbättringar i det systemet.

När det gäller den mer övergripande utredningen har vi i departementet kommit långt i arbetet med direktiven, och jag räknar med att vi före sommaren ska kunna ha en utredare som har börjat arbeta med frågan. Det arbete som har gjorts i samverkansgruppen, som har funnits på Jordbruksdepartementet, kommer att vara värdefullt för utredaren. Det har varit ett bra arbete, och det har varit en bra samverkan mellan de olika intressenterna.

Jag är mycket medveten om att om en myndighet både bedriver myndighetsutövning och har uppdragsverksamhet ska man ha en tydlig åtskillnad mellan de uppdragen, för att andra aktörer inte ska känna en osäkerhet utan ska känna att myndigheten har en fördel av att man också har uppdragsverksamhet. Men det finns skäl till att vi har uppdragsverksamheten kopplad till myndighetsutövningen. Det handlar om att vi ska ha en heltäckande veterinär organisation i hela landet och att den ska kunna finnas på plats 24 timmar om dygnet.

Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vill tacka jordbruksministern för debatten. Det är en viktig fråga, som säkert mår bra av att komma fram i ljuset på det här sättet också.

Folkpartiet har i ett antal motioner krävt en utredning om veterinärorganisationen och djursjukdatasystemet, och vi har framfört behovet av att arbeta fram alternativa organisatoriska lösningar just för den fältveterinära verksamheten. Det har då känts att en viss otålighet har uppkommit, genom att svaret konstant har varit att arbete pågår i Regeringskansliet. Men vår förhoppning är nu att ministern på alla sätt ska medverka till snabba lösningar på de här områdena. Från Folkpartiets sida kommer vi naturligtvis att följa frågan med stort intresse och säkert ha synpunkter i framtiden också.

Anf. 21 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag upprepar: Jag är också angelägen om att vi ska få ett väl fungerande djursjukdatasystem som ger oss en kvalitetssäkrad information. Jag vill erinra om att vi från regeringens sida också har vidtagit åtgärder för att förbättra situationen utifrån arbetet i den samverkansgrupp som vi har haft i departementet.

Bland annat har Jordbruksverket beslutat att även djurägare som anlitat privatpraktiserande veterinärer från och med den 1 juli 2005 ska kunna få del av det statliga stödet för djursjukvård till avlägset boende djurägare. Vi har också, utifrån arbetsgruppens arbete, tagit beslut om kontroll vid anläggningar med nötproduktion enligt det så kallade mjölkdirektivet. Avsikten är att i samarbete med näringen från och med den 1 januari 2006 få till stånd ett egentillsynsprogram där också privata veterinärer kan få en tillsynskontroll.

Vi har tagit små steg, men nu återstår att ta ett lite större och se till att vi får ett bättre system för djursjukdata.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2004/05:451 om ekonomiska villkor för studerande föräldrar

Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Axel Darvik har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att studerande, särskilt studerande med barn, ska ges bättre ekonomiska förutsättningar att fullfölja sina studier.

Regeringen arbetar aktivt med denna fråga. Regeringen vill förstärka stödet till studerande så att studier möjliggörs och uppmuntras i livets alla skeden och har därför nyligen överlämnat propositionen *Förstärkning av studiestödet* till riksdagen.

Studerande som har barn eller som får barn under studietiden har i genomsnitt lägre inkomster än förvärvsarbetande med barn. I propositionen förs fram förslag om bland annat betydande förbättringar för studerande med barn. I syfte att främja barn i ekonomiskt utsatta familjer och för att underlätta för föräldrar att studera föreslås att ett tilläggsbidrag införs i studiemedelssystemet och i rekryteringsbidraget till vuxenstuderande. Regeringen har föreslagit att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2006. Studiestödsutgifterna beräknas därigenom öka med 450 miljoner kronor per år. Förslaget bidrar till att höja levnadsstandarden för familjer där någon av föräldrarna studerar.

Huvudprincipen i studiestödssystemet är att det ska vara generellt och att det ska samverka med andra system. Tilläggsbidraget till studerande med barn ska utformas på så vis att det tar hänsyn till antalet barn, och därmed mest gynnar flerbarnsfamiljer. Enligt förslaget utgår till en heltidsstuderande förälder ca 530 kr per studiemånad för ett barn och ca 870 kr per studiemånad för två barn. En trebarnsfamilj kan totalt få 1 050 kr extra att leva på i månaden. Tilläggsbidraget ska enligt förslaget lämnas för barn upp till och med det kalenderhalvår barnet fyller 18 år. Bidraget blir ett rent tillskott för barnfamiljen då det inte beskattas. Det ska inte

heller beaktas vid beräkning av bostadsbidraget eller vid återbetalning av underhållsstödet.

Tilläggsbidraget till studerande med barn är en del av den så kallade barnmiljarden, en satsning på barn i ekonomiskt utsatta familjer som aviserades i 2004 års ekonomiska vårproposition. Förutom tilläggsbidraget till studerande med barn, har ytterligare två propositioner som främjar barn i ekonomiskt utsatta familjer nyligen lämnats till riksdagen. Dessa rör underhållsstödet och bostadsbidraget. Resultatet av regeringens förslag beträffande barn i ekonomiskt utsatta familjer kan exempelvis för en studerande ensamstående mamma med två barn bli ungefär 1 170 kr mer i plånboken per månad varav tilläggsbidraget utgör 870 kr. Dessutom förde regeringen fram förslag i budgetpropositionen för 2005 om en generell satsning på barnfamiljer som bland annat innefattar höjt barnbidrag med 100 kr i månaden samt höjt flerbarnstillägg och införande av flerbarnstillägg redan från och med andra barnet.

I studiemedelssystemet kan studerande dessutom under vissa förutsättningar få ett tilläggslån om 1 733 kr per studiemånad. Studerande med barn har i vissa fall inte kunnat utnyttja denna möjlighet eftersom de på grund av föräldraledighet inte har haft en tillräckligt hög inkomst närmast före studiernas början. Som anges i den nämnda propositionen om förstärkning av studiestödet avser regeringen att föreskriva att tid med föräldrapenning precis före studiernas början ska ses som överhoppningsbar tid.

De förbättringar som regeringen har föreslagit med ikraftträdande den 1 januari 2006 beträffande de familjepolitiska stöden och tilläggsbidraget till studerande med barn gör att den ekonomiska situationen för studerande med barn förbättras avsevärt.

Anf. 23 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret från förskole- och ungdomsmnistern samt ministern för vuxnas lärande och studiemedel.

Det var hennes dröm att få börja på gastronomiutbildningen. Sammanhållningen i klassen var väldigt bra. Man såg till att hjälpa varandra så att ingen hamnade efter. Det fanns en god atmosfär där man samarbetade och hade god sammanhållning. Ändå hade två lämnat klassen sedan de startade.

De hade samma dröm, de kände samma sammanhållning med sina klasskamrater och samma stöd från de andra studerande på utbildningen, men de var båda mammor med små barn, och de fick inte pengarna att gå ihop i slutet av månaden.

Jag vill att även ensamstående mammor ska ha möjlighet att studera på den här typen av utbildningar. Som liberal vill jag att alla ska ha samma möjligheter. Det är en av de viktigaste principerna för oss liberaler, men också att en hög utbildningsnivå är avgörande för vårt lands framtida välbefinnande.

Därför blev jag lite ledsen och bekymrad när jag nyligen debatterade med socialdemokrater från riksdagens utbildningsutskott. Jag får höra sådant som att studenter inte är någon prioriterad grupp för regeringen och att den som hävdar att de nu har fått en tuff ekonomisk situation bluffar och är på gränsen till ohederlig i debatten. Det rörde alltså inte det här nya stödet, utan situationen som den ser ut i dag.

Var fjärde student har i dag barn. Närmare hälften jobbar samtidigt som de pluggar full tid, vilket brukar vara i snitt 37 timmar i veckan. Att jobba, plugga och samtidigt få tid för sina barn och uppfostra dem och umgås med dem går inte ihop.

Föreningssparbanken visade förra året att den ekonomiska standarden för studenter generellt har minskat med 40 % på 15 år. I Sveriges förenade studentkårers budget för studerande kvinnor med barn ser man tydligt i snittbudgeten att det saknas mer än 1 600 kr varje månad. Det är pengar som man måste låna från någon generös släkting eller spara ihop på annat sätt.

Vi är många liberaler som länge har drivit på för att man skulle kunna få förändringar av studiestödssystemet, särskilt för studerande med barn. Vi har väntat och väntat. Den som väntar på något gott väntar ju aldrig för länge. Äntligen har det kommit något, men det är alltför lite. Det täcker inte på långa vägar upp för det stora tapp som många studenter har gjort i inkomst.

Det som socialdemokraten Sören Wibe sade till mig i debatten i Umeå senast verkar det som om ministern nu omsätter i handling.

Jag hoppas att det finns tid och möjlighet att ta studenternas problem på allvar och verkligen göra något så att man kan kompensera för det stora tapp som har varit.

Anf. 24 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Jag delar mycket av den inledande problembeskrivning som Axel Darvik gav när det gäller förutsättningarna för studerande med barn att studera. Därför har regeringen nyligen presenterat den proposition som innehåller tilläggsbidrag. Tvåbarnsmammor på den gastronomiska utbildningen skulle faktiskt få 1 050 kr i tillskott varje månad. Utöver det skulle de få 200 kr extra i barnbidrag. Det är naturligtvis välkomna pengar för den ensamstående mamma som studerar. Bostadsbidrag och underhållsstöd kanske också gynnar beroende på hennes levnadsvillkor.

Jag tycker inte att man ska glömma bort att möjligheten till tilläggs-lån för den som har tjänat mer än 163 000 kr innan man börjar studera är 1 700 kr i månaden. Det är något som en stor majoritet inte utnyttjar. Många gör det inte därför att man inte vill skuldsätta sig alltför hårt. Det är sannolikt också därför som man i många fall väljer att arbeta mycket eller lite vid sidan om för att känna att möjligheten att betala tillbaka sitt studielån verkligen finns. Vilken lön man räknar med att få efter avslutade studier ser mycket olika ut.

Jag kan naturligtvis inte låta bli att ställa detta mot Folkpartiets förslag i en interpellationsdebatt som denna där Folkpartiet säger nej till tilläggsbidraget men inför 400 kr i tilläggsbidrag för alla, vilket skulle vara en förlustaffär för mamman på den gastronomiska utbildningen.

Om man dessutom tar det från studiemedelssystemet innebär det att pengarna räcker till 20 000 färre studenter. Det är också värt att reflektera och fundera över.

Möjligheten att ta tilläggs-lån i stället för tilläggsbidrag tycker jag är ett förslag som inte riktigt rimmar med de förutsättningar som studenterna har. Att kunna betala tillbaka sitt studielån är naturligtvis en ambition som många har, men att säga nej till tilläggsbidrag på 1 050 kr med den

beskrivning som Axel Darvik själv gjorde framstår för mig som mycket märkligt.

Prot. 2004/05:102
11 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 25 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Jag vet inte varifrån ministern har fått uppgiften att Folkpartiet skulle vara emot det här förslaget. Tjänstemännen på Utbildningsdepartementet får nog läsa Folkpartiets motioner lite bättre.

Rättvisa studiemedel heter motionen. Där står det tydligt att vi bifaller den ökning och det förslag som nu har kommit från regeringen.

Om vi gör ett litet räkneexempel ser man ändå att summan av karde-mumman, även om man har två barn, är att det fortfarande fattas betydande belopp för många studenter när månaden är slut.

Då får inga tänder gå sönder. Det får inte vara några hål som måste lagas eller sjukvårdskostnader som ska betalas extra. Då går inte ekonomin ihop. Det är den krassa verkligheten för många studerande i dag.

Då hamnar man ganska långt från de stora mål som man sätter upp för det utbildningsväsende vi har. Man kan inte leverera villkor som vanliga studenter klarar av att leva på.

Vi i Folkpartiet säger naturligtvis ja till förslaget, men vi vill också att det tilläggs-lån som finns ska kunna beviljas till studerande med barn. Tilläggs-lånet på 3 000 kr skulle kunna vara räddningsplankan just när tänderna måste lagas eller när sjukhusräkningar måste betalas.

Förutom det vill vi höja totalbeloppet för alla studenter med 400 kr per månad – detta delvis som en kompensation för det stora tapp i ekonomisk standard som studenterna har drabbats av. Det beror ju också på hur man har skött bostadspolitiken, bostadsbidrag och så vidare. Det är naturligtvis flera system som samverkar och som har skapats på grund av den inställning som bland annat socialdemokraten Sören Wibe i riksdagens utbildningsutskott mycket tydligt gav uttryck för i debatten i Umeå nu senast.

För Socialdemokraterna är studenter inte en prioriterad grupp. Om man som Föreningssparbanken, de förenade studentkårerna och flera kårer runtom i landet larmar om att studenterna har fått en tuff ekonomi bluffar man och är på gränsen till att vara ohederlig.

Fru talman! Jag måste återigen säga att jag är ledsen och bekymrad över den här inställningen. Jag hade hoppats att en socialdemokratisk regering hade kunnat leverera någonting annat. Nu får vi hoppas att valet 2006 ger möjlighet till förändring.

Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Utan att förta budskapet vill jag ändå när det gäller Föreningssparbankens siffror säga att det är en ganska väsentlig skillnad mellan fyra veckors studiemedel eller en månads studiemedel. Det ska man ha med sig när man gör uträkningar. Om man får 7 000 kr per fyra veckor och 7 700 kr per studiemånad är det en ganska stor skillnad. Men med det på något sätt inte sagt att studenterna skulle ha en överdrivet god ekonomi, det har i alla fall inte jag påstått.

Att ta bort möjligheten till tilläggs-lån för alla, vilket var uppe till förslag, med motiveringen att man inför ett högre tilläggs-lån för studenter med barn tycker jag inte känns riktigt relevant. Det är inte bara studerande med barn som behöver laga hål i tänderna. Det finns också andra

studerande som tidigare hade en högre inkomst och som i dag utnyttjar tilläggslånet.

Axel Darvik kan ändå inte komma ifrån att om man ska höja ramen med 400 kr för alla och samtidigt dra ned på studiemedlen med 200 miljoner kronor måste man fundera över: Av vilken anledning gör Folkpartiet en annan prognos än regeringen om att det skulle finnas färre studerande? De här pengarna skulle ha gått till 20 000 studenter. 400 kr mer till alla innebär att man tar 200 miljoner kronor från studiemedelssystemet, och 20 000 studenter blir utan studiemedel.

Att ta bort den högre bidragsnivån för vuxna som läser på gymnasienivå och att ta bort rekryteringsbidraget gör ju den fördelningspolitiska profilen ganska intressant. Vuxna som studerar och står långt utanför arbetsmarknaden förlorar rätt mycket ekonomiskt. Om man inte ska ha möjlighet till den högre bidragsnivån som en första puff i ryggen för att åtminstone läsa på gymnasienivå innan man går vidare till fortsatta studier vore att gå i fel riktning. Det möjliggör inte att fler studerar. Snarare uppmuntrar det linjen att man som ung ska gå direkt från gymnasieskolan till högre studier innan man har vant sig vid en högre inkomst. Det är väldigt bekymmersamt att man glömmer bort den gruppen som redan har varit ute i arbetslivet. Jag skulle gärna vilja att Axel Darvik sade någonting om detta i sitt sista inlägg.

Anf. 27 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Rätt ska ju vara rätt. Tilläggslånet är ju definitivt inte till för alla i dag utan för dem som har haft en hög inkomst. De har möjlighet att få tilläggslån.

Det är ingen hemlighet att Folkpartiet har en annorlunda högskolepolitik än vad regeringen har. Man har drivit igenom en mycket kraftig expansion av högskolan. Vi tycker också att man ska expandera högskolan men inte på bekostnad av kvaliteten. Kvaliteten i den högre utbildningen måste upprätthållas.

Därför säger vi: Vänta lite grann. Bygg inte ut för kraftigt. Fortsätt inte att minska antalet lärare. Fortsätt inte att minska kvaliteten i undervisningen, utan se till att man kan klara den så att inte Sverige får en andra klassens utbildning för sina studenter. Det är därför som vi har sagt nej till en så kraftig utbyggnad. Vi har dock varit med på ökningen av antalet platser. Det frigör också en del medel. Det som syns i budgeten är det som så att säga är under strecket när man har räknat samman plus och minus.

För att kunna göra en offensiv satsning för att få fler som studerar och för att ta studenternas ekonomiska problem på djupaste allvar när det gäller bostadspolitik och studiestödspolitik föreslår vi 400 kr extra i totalbelopp och generösa villkor för studerande med barn.

När det gäller de lite äldre hade vi ju ett förslag på riksdagens bord om att man skulle införa ett system med kompetenskonton. Det skulle kunna ha varit en oerhört viktig reform för att möjliggöra det livslånga lärandet. Dessa konton tömdes av regeringen så de finns inte längre. Jag tycker att det är mycket olyckligt. Det hade varit en viktig reform.

Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Propositionen om studiestöd som regeringen nu har lämnat till riksdagen innebär att 750 miljoner kronor tillförs studiestödssystemet. Det handlar både om möjlighet till tilläggsbidrag för studerande med barn och om att ålderstrappan skjuts på framtiden med fem år, vilket innebär att äldre har möjlighet att studera. Det är inte detsamma som – som Axel Darvik uttrycker det – att pengarna från kompetenskontona försvinner, utan det handlar om att möjliggöra för alla äldre att studera.

Det är riktigt att tilläggslånet inte är till för alla, men det är till för alla med en årsinkomst över 163 000 kr oavsett om man har barn eller inte, beroende på de tidigare ekonomiska förutsättningarna. Med Folkpartiets förslag försvinner det för alla äldre som har tjänat mer än 163 000 kr, men som inte har barn att försörja.

Avslutningsvis är det bara att konstatera att 400 kr mer i månaden säkert är välbehövligt, men att 20 000 färre får möjlighet att studera tycker jag är en beklagansvärd politik. Det är synd att Folkpartiet ångrar sitt deltagande i att bygga ut högskolan.

Tilläggsbidrag för studerande med barn är väldigt välkommet, och det införs från den 1 januari 2006. Vad som kommer att hända framöver med studiemedelsystemet ser jag fram emot att diskutera och debattera med både Axel Darvik och många andra om.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2004/05:102

11 april

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2004/05:472 om politiska ungdomsförbund

Anf. 29 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Birgitta Ohlsson har frågat om jag ämnar vidta åtgärder när det gäller bidragssystemet till politiska ungdomsorganisationer och om kontrollen av statsbidraget.

Jag har tidigare besvarat två skriftliga frågor som rörde bidragssystemet till ungdomsorganisationer och fusk med medlemsbidrag.

Jag delar Birgitta Ohlssons åsikt att de politiska ungdomsförbunden är viktiga för skolning i politiskt arbete och att ungdomars engagemang i föreningslivet är mycket värdefullt för vårt samhälles utveckling. Jag vill också börja med att upprepa att regeringen ser mycket allvarligt på fusk och missbruk inom bidragssystemen.

De statliga bidragen till ungdomsorganisationernas verksamhet är en viktig del av ungdomspolitiken. Syftet med statsbidraget är att stödja ungdomars egen och självständiga organisering så att de exempelvis får erfarenhet, inflytande, ansvar och möjlighet att växa och att bli aktiva samhällsmedborgare. De politiska ungdomsförbunden har sedan 1962 ansetts bedriva likvärdig verksamhet som övriga ungdomsorganisationer och har således haft samma villkor för statsbidrag.

Det kan finnas fördelar med ett mandatbaserat system som Birgitta Ohlsson föreslår. Som exempel kan nämnas att det är lätt att fördela bidraget, att systemet inte kräver någon ingående granskning och att det ger en större ekonomisk trygghet för mottagarna genom att bidraget är konstant under en fyraårsperiod. Nackdelar med ett sådant system är dels

att det innebär ett avsteg från principen att samma villkor ska gälla för fördelningen av statsbidrag till samtliga ungdomsorganisationer, dels att man inte stöder ungdomars egen organisering. Vidare innebär det problem för de politiska ungdomsförbunden som inte har ett parti som är representerat i riksdagen. Jag vill hålla dörren öppen för dialog med ungdomsorganisationerna och Ungdomsstyrelsen före ett ställningstagande om ett eventuellt nytt system.

Birgitta Ohlsson undrar även om jag avser att tillsätta en kommission med uppdrag att utreda det eventuella fusket med bidrag hos politiska ungdomsförbund och åtgärder för kontroll av de statsbidrag som utbetalas.

Ungdomsstyrelsen är ansvarig myndighet när det gäller fördelningen av statsbidrag till ungdomsorganisationer. Ungdomsstyrelsen har därför ansvar för att följa upp och granska beslut om utbetalt stöd. Om bidrag har lämnats på grund av felaktiga uppgifter är det också Ungdomsstyrelsen som ska besluta om till exempel återbetalning.

Ungdomsstyrelsen håller för närvarande på att se över bidragssystemet och sina rutiner. Under våren 2004 genomfördes en rättslig översyn av statsbidragen till ungdomsorganisationer. Regeringen har också i det senaste regleringsbrevet gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att följa upp konsekvenserna av det nya systemet för statsbidrag till ungdomsorganisationerna. I detta uppdrag ingår bland annat att se över hur medlen fördelas i relation till statens mål och fördelningsbegreppen "medlem", "aktivitet" och "lokalavdelning". Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober i år. Under året kommer Ungdomsstyrelsen även att göra en fördjupad prövning av alla ungdomsorganisationer, vilken utförs vart tredje år.

Innan en organisation kan få statsbidrag från Ungdomsstyrelsen ska underlaget granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor. Revisorn ska följa en av Ungdomsstyrelsen upprättad checklista. Här ingår bland annat att granska att det faktiska medlemsantalet stämmer med den siffra om antal bidragsgrundande medlemmar som organisationen uppgett i ansökningshandlingen.

Riksrevisionen beslutade i mars att genomföra en granskning av Ungdomsstyrelsens beviljande av statsbidrag till ungdomsorganisationer. Riksrevisionen kommer att granska de generella regler som styr fördelningen av stöd och bidrag till alla 108 bidragsberättigade ungdomsorganisationer.

Jag är övertygad om att både Ungdomsstyrelsens och Riksrevisionens rapporter kommer att fungera som ett bra underlag för de beslut om framtida åtgärder som kan behövas.

Anf. 30 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Våren 2005 har hittills kantats av skandaler kring de politiska ungdomsförbunden. Både det socialdemokratiska ungdomsförbundet och Ung vänster har blivit ifrågasatta såväl av granskande medier som av åklagare och Ungdomsstyrelsen för att uppge uppblåsta medlemssiffror. En del SSU-distrikt har plötsligt gått från att ha haft 600 medlemmar på papperet till att vara nere i 200–300 under väldigt kort tid.

Jag tycker att den här frågan är väldigt intressant att diskutera med ungdomsministern i och med att vi bäge två fram till ganska nyligen var

aktiva i de politiska ungdomsförbunden. Jag var mellan 1999 och 2002 ordförande för Liberala ungdomsförbundet, och ungdomsminister Lena Hallengren var dåvarande förbundssekreterare för SSU.

Alla vi som har varit aktiva i de politiska ungdomsförbunden vet att skandalerna som har kommit upp är *no big news*. Har man varit aktiv vet man att många ungdomsförbund har haft uppblåsta siffror, så vårens skandaler är intet nytt på den fronten.

Jag håller med ungdomsministern om att ungdomsförbunden är en bra skola för att slussa vidare ungdomar. Det handlar ju om att se till att de är en länk för partierna till ungdomarna i politiken och att de också blir ett bra forum för dem som vill engagera sig i samhällsdebatten. Men då handlar det också om att se till att ungdomsförbunden blir trovärdiga bärare av ideal när det gäller demokrati. Problemet är nu att det som uppdagas i medierna gör att politikerföraktet breder ut sig ännu mera och att ungdomar skolas in i ett system som är väldigt skadligt.

Man behöver inte vara lastgammal för att inse att det inte är första gången som det här händer. I början av 1990-talet hade vi samma skandaler. En del ungdomsförbund, däribland mitt eget, Liberala ungdomsförbundet, tog fasta på detta och tog inte emot statliga bidrag längre under ungefär tio års tid.

Vi kunde se vad som hände i Norge under samma tid. Där ledde det hela till rättsprocesser. Ungdomsledare hamnade i fängelse till och med. Men Norge tog lärdom. Där införde man ett mandatbaserat system. Och jag tycker att ungdomsministern och den socialdemokratiska regeringen har goda chanser nu. Vi har ett problem, ett stort problem.

I dag är det flera ungdomsförbundsledare i det socialdemokratiska ungdomsförbundet som har polisförhört. Vi kunde läsa för några dagar sedan att Riksåklagaren stöder åklagarna i SSU:s förundersökning. Man förundersöker SSU på sju orter i landet. Det är åtalshot om bedrägeribrott som kan leda till åtal och dom.

Vi kunde också läsa på TT för några dagar sedan att myndigheten Ungdomsstyrelsen har blivit nekad medlemsveto för ungdomsförbunden. Och vi ser i rapport efter rapport hur medlemssiffrorna krymper. De stora genomgångar som både Ung vänster och SSU tycks göra nu visar att ungdomsförbunden ibland har blåst upp siffrorna till dubbla storleken. Det här är fullkomligt ohållbart.

Jag tycker att regeringen och ungdomsministern har en ypperlig chans nu att göra nytt, att faktiskt göra någonting gott av det hela som har hänt.

Vi i Folkpartiet har länge drivit det norska systemet med mandatbase-
rade bidrag. Jag undrar varför inte ungdomsministern kan tala klarspråk i den här frågan. Hon har, som sagt, bakgrund i ungdomspolitik och måste ha mycket god kännedom om vad som har pågått. Jag tycker att det vore klarspråk om vi kunde få besked i dag om att Socialdemokraterna vill stödja detta.

Det är självklart i ett demokratiskt system att man inte ska kunna kontrollera människors politiska åsikter. Det vore hemskt om vi hade åsiktsregistrering. Men det gör också att det är helt omöjligt att kontrollera hur många som är medlemmar. Ett mandatbaserat system är det enda system som är tillräckligt *fair* och rättvist för att kunna klara sig.

Jag skulle som sagt vilja höra lite mer klarspråk från ungdomsministern i den frågan i debatten.

Anf. 31 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Västra Götalands region är ett stort geografiskt område. Jag var ordförande för Liberala ungdomsförbundet i Västra Götaland fram till efter valet 2002. Många skolor skulle besökas i valkampanjer. Man hamnade inte särskilt sällan på bussar och tåg tillsammans med aktiva SSU-are. De beskrev i detalj hur de på ett raffinerat sätt lurade bidragssystemet på pengar. Det gav möjligheter att driva kampanjer som vi i Liberala ungdomsförbundet bara kunde drömma om att göra. Strykt kunde i och för sig vara att medan den unga arbetarrörelsen vräkte sig på hotell med pressade rena lakan, sov kongressande ungliberaler på liggunderlag i gymnasalar.

De politiska ungdomsförbunden har en viktig roll för demokratin, att kunna stimulera till debatt som oftast är starkt ideologiskt präglad. Det ger möjlighet för många unga att engagera sig i ett föreningsliv och skapa vänner för livet. Ungdomsförbunden har också genom sin fria ställning en möjlighet att utöva en kontroll av moderpartierna, att se att man håller sig till de ideal och de ideologier som man ska vara trogen. Ska detta vara möjligt är det viktigt vilken moral och vilka ideal som präglar föreningarnas liv och de politiska ungdomsförbundens verksamhet.

Så mycket har jag ändå hunnit lära mig som att med lik som travas på varandra i garderoben förlorar man snabbt sin frihet att kunna säga obekväma sanningar – någonting som ibland måste kunna vara ungdomsförbundens roll.

Ungdomsminister Lena Hallengren kan knappast vara ovetande om de problem som har funnits inom SSU. Det är en diger meritförteckning som jag har här framför mig: sju år i förbundsstyrelsen för SSU, ordförande för Kalmar läns SSU-distrikt och förbundssekreterare med högsta ansvar för ekonomi och verksamhet på tjänstemannanivå för SSU fram till valet 2002. Med de erfarenheterna och de kontakterna borde definitivt samma budskap som nådde mig på bussar och tåg i Västra Götaland även ha nått ungdomsministern.

Jag måste ändå ställa frågan, fru talman, om det inte vore lämpligt att tillsätta en kommission, med tanke på just den meritförteckning som ungdomsministern har, som oberoende granskar detta. Nu är det så att ungdomsministern är den som har ansvaret för den statliga myndigheten Ungdomsstyrelsen, som är satt att övervaka detta, och förslag därifrån kommer ju att hamna på Lena Hallengrens bord.

Att någonting måste göras som omöjliggör fusk är oerhört viktigt. I dag är den enda kontroll som finns i form av medlemmar som på grund av falangstilen sladdrar till varandra i pressen.

I Västra Götaland drev Folkpartiet igenom ett mandatbaserat stöd, då med Socialdemokraterna som ett av de partier som stödde förslaget. Jag hoppas, mot bakgrund av det som vi har sett i medier där socialdemokratiska ungdomsförbundets representanter har fått schavottera, att vi nu kan göra samma sak även här i Sveriges riksdag.

Fru talman! Frågan om mandatbaserade stöd tycker jag att vi ska göra precis så stor och så viktig som den är. Det handlar ju om att skilja ut politiska ungdomsförbund från andra ungdomsorganisationer, och som jag sade i mitt interpellationssvar har samtliga ungdomsorganisationer sedan 1962 omfattats av samma regler, förväntats lämna samma ärliga uppgifter och förväntats förhålla sig på samma sätt till de statliga mål som är uppsatta.

Att skilja ut de politiska ungdomsförbunden är så klart en tydlig markering som jag, återigen, kan se både för- och nackdelar med. Det har ju, som både Birgitta Ohlsson och Axel Darvik väl känner till, inte funnits någon riksdagsmajoritet för mandatbaserade stöd på många år. I så fall hade det sannolikt skett en förändring tidigare. Det kanske är nya besked nu, att det finns en riksdagsmajoritet för frågan i dag. Det är klart att då är frågan betydligt enklare.

Jag ser ändå frågan som ganska komplex. Ska vi skilja ut de politiska ungdomsförbunden och säga att de ska få statsbidrag för sin verksamhet på andra meriter? Vad händer med de politiska ungdomsförbund som inte har ett parti i riksdagen? Miljöpartiet är ju ett exempel, som för 20 år sedan inte hade sitt parti representerat i riksdagen. Ska man då stå helt utan stöd? Ska de politiska ungdomsförbunden inte få ett bidrag som står i proportion till den verksamhetsomfattning som de presterar?

Jag säger inte att frågan är given. Jag säger att det är en ganska komplex fråga. Mot bakgrund av allt det som har hänt i politiska ungdomsförbund tycker jag inte att det är givet att situationen bara skulle förändras. Men det är klart att frågan har övervägts, av mig och av många andra precis som av Birgitta Ohlsson och Axel Darvik. Ungdomsstyrelsen gör ju redan i dag såväl granskningar som uppföljningar. När det gäller det regleringsbrev som Ungdomsstyrelsen fick inför 2005 ska man göra en översyn av bidragssystem. Man ska också se över begreppen ”medlem”, ”aktivitet” och ”lokalavdelning”, vilket är väsentligt.

Ungdomsstyrelsen hade tidigare aktivitetsstöd som grund för bidragssystemet, så det har ju skett en förändring mot att ha det medlemsbaserat. Att aktivitetsstödet inte var det allra enklaste, klokaste och smartaste sättet att fördela statsbidrag till nationella ungdomsorganisationer på kan nog många av dem som var med på den tiden, vilket ju flera av oss var, intyga. Det var också ett ganska komplext och administrativt krångligt system som ställde mycket stora krav på administrativa rutiner hos samtliga ungdomsorganisationer.

Jag vet att LSU, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, är mycket kritiskt inställt till att skilja ut de politiska ungdomsorganisationerna. Jag är inte lika skeptisk till det. Jag kan återigen se många fördelar och har övervägt möjligheten att ge Ungdomsstyrelsen ett uppdrag att i samband med den översyn som görs till och med den sista oktober granska samtliga politiska ungdomsförbund och också föra samtal med samtliga politiska ungdomsförbund när det gäller det nuvarande statsbidragssystemet och återkomma till regeringen med förslag på förändringar som, utifrån de samtalen och granskningarna, skulle vara värda att genomföra.

Anf. 33 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Det är intressant att ungdomsminister Lena Hallengren hela tiden undviker att svara på frågan om vad hennes egen roll är i detta medlemsbidragsfusk. Som Axel Darvik redogjorde för har ju ungdomsministern haft positioner på i praktiken alla nivåer i det socialdemokratiska ungdomsförbundet. Du måste ju ha känt till detta, som har pågått så pass länge. Vi som har varit aktiva i ungdomsförbund på den borgerliga kanten har ganska ofta hört SSU:are ogenerat tala om det fusk som finns, att hundar skrivs in i registren, kaktusar och allt möjligt, och att de finns en press från äldre medlemmar på att pressa upp siffrorna, för annars får man inte bidrag. Det är ju ingenting som är nytt. Det här är någonting som vi har vetat om oerhört länge, ett system som har funnits sedan decennier tillbaka.

Jag vill att ungdomsministern faktiskt tydligt redovisar sin egen roll i det hela – med tanke på att du har varit aktiv både i det omdiskuterade Kalmardistriktet i SSU och också suttit på allra högsta nivå som förbundssekreterare med kontroll över systemet. Det kan inte vara så att du nu plötsligt får höra om det här när det är så allmänt känt bland många av oss andra. Där vill jag ha ett konkret svar från ungdomsministerns sida.

Det som ungdomsministern tar upp är också att en del politiska ungdomsorganisationer inte har moderpartier i riksdagen. Jag tror att man skulle kunna lösa det ganska smidigt ändå. Det kan handla om att man kan söka andra, specialdestinerade, bidrag. I dag är det exempelvis flera av ungdomsförbunden som söker pengar för internationell verksamhet via organisationen Forum Syd, som är en paraplyorganisation för internationella aktiviteter. Jag tror säkert också där att man, via Allmänna arvsfonden och andra stora statliga fonder, kan uppmärksamma speciella projekt så att även de organisationer som står utanför riksdagen kan få stöd för dem. Så det tror jag inte är det stora problemet.

Jag tror inte heller att vi ska gå tillbaka till ett aktivitetsstöd igen. Då blir det också en fuskmentalitet som kan pressa på. Det är väldigt lätt att ett ungdomsförbund, om de måste komma upp i 30 deltagare i en aktivitet, ser till att det skrivs till extra namn för att nå det antalet. Den formen av specialräkning tror jag också att vi ska försöka blicka bort från.

Det intressanta är ju att se att många landsting runtom i Sverige faktiskt har ändrat systemet. Västra Götaland är ett exempel, men det finns även andra. Det fungerar väldigt bra och smidigt. Vi ser att det är en modell som accepteras av ungdomsförbunden men som framför allt är transparent på ett annat sätt än dagens. Där behöver vi inte bekymra oss om att sitta och diskutera i detalj eller misstänkliggöra varandra.

Avslutningsvis, förutom att ungdomsministern själv bör redovisa detta – vad du visste när du var förbundssekreterare för SSU – vill jag fråga: Är du inte mer bekymrad än vad du antyder? Alla av oss vet ju att de politiska ungdomsförbunden är fantastiska på att sprida kunskap och information och på att skapa livslånga aktivister och idealister. Men man får en bitter eftersmak när man får läsa om skandaler varje dag i tidningen. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att ungdomsministern inte verkar mer upprörd över detta. I dag kunde man som sagt läsa i tidningen att flera i SSU:s ledning genomgår polisförhör. Vi får höra att riksåklagaren utreder frågan. Det här handlar om korruptionsbrott på hög nivå, bedrägeriåtal och annat. Det drar ju ett löjets skimmer över alla oss som tycker

att ungdomar ska hålla på med idealism och inte med fusk. Jag vill att ungdomsministern tydligare tar avstånd från detta.

Prot. 2004/05:102
11 april

Anf. 34 TREDJE VICE TALMANNEN:

Innan jag släpper upp nästa talare vill jag erinra om att debatten handlar om det som statsrådet avser att göra i sin roll som statsråd. Den förväntas alltså inte handla om det som statsrådet har gjort före sin tid som statsråd.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 35 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Alla högstadiel elever får i samhällskunskapsböckerna läsa att riksdagens ansvar är att granska regeringen. Därför är det ju inte ointressant vad statsrådet har för kunskaper och erfarenheter med sig i bagaget från tidigare och vad hon vetat om, och också vet nu, i sin roll som statsråd under två år, sedan valet. Det är inte ointressant att få reda på vad hon har vetat om fusket inom SSU. Statsrådet är ju ansvarigt för just de här frågorna.

Därför tycker jag definitivt att dessa frågor är berättigade, och jag måste säga att jag är lite bekymrad när jag hör antydningar om samtal och så vidare. I så fall hoppas jag att det finns lite större allvar inför det här problemet. Pratar man om politikerförakt är ju det här definitivt en rejäl vedklabbe in i den brasan, och jag tror inte att någon att oss har ett intresse av att slänga fler pinnar på den elden.

Det skulle inte finnas någon majoritet i riksdagen för ett mandatbaserat system – ja, det har ju inte prövats. Om statsrådet är villigt att från sin sida lägga fram ett sådant förslag tror jag inte det skulle vara särskilt svårt att vinna kammarens gillande för ett sådant.

Avslutningsvis skulle jag också vilja fråga: Vad är den stora skillnaden mellan socialdemokrater här i Sveriges riksdag och socialdemokrater i Västra Götalands län? Det som är omöjligt här verkar ju vara fullt möjligt där, och det ger justa spelvillkor för alla politiska ungdomsförbund, något som jag tror att vi båda vill ha.

Anf. 36 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Till Birgitta Ohlssons och Axel Darviks besvikelse tänker jag ändå säga att dagens SSU måste ta ansvar för dagens SSU. Att skriva in en medlem kräver ett personnummer, vilket varken hundar, katter eller kaktusar har såvitt jag vet. Men om inte Birgitta Ohlsson eller Axel Darvik tror att jag känner mig bekymrad är det naturligtvis väldigt fel. Om ni inte tror att det är med stor sorg som jag tittar på en ungdomsorganisation, jag skulle kunna titta på vilket politiskt ungdomsförbund som helst, och ser politiska strider splittra en organisation så mycket tror ni också väldigt fel.

Men det finns fördelar, och det finns väldigt tydliga nackdelar när det gäller det mandatbaserade systemet. Jag är väl medveten om att det finns mandatstöd i vissa landsting och regioner och att det finns medlemsbaserade i andra. Det finns ytterligare andra som bibehåller det system som vi nu är rätt överens om inte är särskilt lyckosamt, nämligen de som är aktivitetsstyrda. Man rapporterar in kurser och mycket annat.

Jag var själv engagerad i den frågan under min tidigare tid som ungdomsdistriktsaktiv och fick också då höra att det är klart att det finns

fördelar och att det finns nackdelar. Och frågan måste prövas av riksdagen. Och såvitt jag vet finns det hittills ingen politisk majoritet.

Men som jag tidigare nämnde i mitt svar har jag tittat på möjligheterna att öppna dörren för ett mandatbaserat system i samband med den översyn som Ungdomsstyrelsen nu gör. Jag menar nämligen att om det skulle ske en förändring i denna fråga kräver det ett ganska ordentligt och genomarbetat underlag till regeringen och till riksdagen. Ungdomsstyrelsen håller redan på att göra en översyn av statsbidragssystemet som man ska återkomma med den sista oktober. Man ser över begreppen "medlem", "aktivitet" och "lokalavdelning". Och i samband med det, i enlighet med Birgitta Ohlssons interpellation, ska man kunna granska samtliga politiska ungdomsförbund och också föra samtal med samtliga politiska ungdomsförbund för att lyssna in vad synpunkterna är på nuvarande statsbidragssystem och också återkomma med förslag på eventuella förändringar som skulle kunna innebära det som politiska ungdomsförbund skulle tycka var en bättre situation. Jag har inga problem att ge ett sådant uppdrag.

Men jag tycker att vi, om vi ska föra en seriös debatt, ska vara medvetna om att det faktiskt finns tydliga för- och nackdelar och att det är ett tydligt avbrott mot den ungdomspolitik som har bedrivits sedan 1962 där man säger att politiska ungdomsförbund ska klara av att redovisa verksamhet, aktiviteter, kurser och så vidare på samma villkor som alla andra gör.

Anf. 37 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi efter denna debatt faktiskt kan gå vidare på något sätt. Det är intressant att ungdomsministern vill diskutera frågan vidare. Och jag kan säga att det inte är någon ny sak eftersom vi har gjort det i ungdomsförbunden under hela 90-talet. Det har varit möten med de politiska ungdomsförbunden tillsammans med andra organisationer, och frågan har varit uppe på agendan. Så det är inte första gången som den diskuteras.

Jag tycker att vi överlag i denna diskussion också ska betänka vilka kriterier som gör att ungdomsorganisationer får pengar från staten. Vi har tidigare haft uppe fall av exempelvis Revolutionär kommunistisk ungdom som är våldshyllande. Sådana organisationer ska absolut inte i ett system kunna få pengar av staten då de inte främjar demokrati och frihet.

Jag tycker att det vore väldigt positivt om ungdomsministern, som är villig att fördjupa sig i frågan, kan göra en studieresa till Norge och träffa de ministrar som har varit aktiva i detta system och kanske också närmare studera Västra Götalandsexemplet och andra där det faktiskt finns landsting och regioner i Sverige som har testat systemet och där det också har varit framgångsrikt, så att vi seriöst kan gå vidare.

Den fråga som vi inte har tagit upp så mycket i dag gäller diskussionen om en fristående kommission för att granska det fusk som har varit med bidrag hos de politiska ungdomsförbunden. Den frågan får vi väl debattera längre fram. Men jag hoppas att det inte från någons håll bara blir något slags läpparnas bekännelser och att vi begraver frågan igen. Fusket lär ju fortsätta om man inte går till botten med det. Och jag tror, från Folkpartiets sida, att detta kan bli ett positivt avstamp om vi väljer att gå över på den mandatbaserade linjen.

Men gör gärna en studieresa till Norge för att se hur systemet där har genomförts. Vi ska också komma ihåg att det där var flera ungdomsledare som hamnade i fängelse på grund av det utbredda fusk som fanns. Just nu kan vi se samma situation i Sverige, att ungdomar som har hållit på med fusk riskerar att gå samma väg, och det vore ju sorgligt.

Prot. 2004/05:102

11 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Jag ska avsluta med att säga att det finns för- och nackdelar. Jag tror att vi skulle kunna radda upp dem tillsammans och vara rätt överens om dessa för- och nackdelar. Men jag tycker att det måste vara Ungdomsstyrelsen som myndighet som granskar de politiska ungdomsförbunden och för samtal med de politiska ungdomsförbunden för att återkomma till regeringen och i förlängningen till riksdagen med förslag på eventuella förändringar. Även om debatten inte har slutat i något annat än det, tycker jag att det är ett viktigt steg framåt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2004/05:486 om samverkan mellan skolan och religiösa samfund

Anf. 39 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Inger Davidson har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att samarbete mellan skolor och religiösa samfund ska vara möjligt även i fortsättningen.

Som minister får jag, vilket är väl känt, inte kommentera enskilda ärenden. Därför går jag inte närmare in på det fall i Örkelljunga kommun som tas upp i interpellationen. Jag kan blott konstatera att detta anmälningsärende hos Statens skolverk för närvarande inte är helt avslutat. I övrigt rör mina kommentarer de principer som måste vara vägledande vid samverkan mellan skolan och religiösa samfund.

I problemsituationer kan ett samarbete mellan skolan och andra utomstående instanser och organisationer bidra till goda lösningar. Det finns flera exempel på sådant samarbete mellan skola och polis, socialtjänst, kyrka, lokala föreningar etcetera, som har hjälpt till att bryta negativa trender och förebygga våld och brottslighet.

Läroplanerna slår fast att undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell. Enligt Inger Davidson är dock frågan om vad som menas med icke-konfessionell undervisning inte helt oproblematisht.

Enligt läroplanerna ska undervisningen vara saklig och allsidig. Det betonas att alla föräldrar med samma förtroende ska kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att de inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Det är just detta som är själva utgångspunkten för att bedöma innebörden i begreppet icke-konfessionell undervisning.

I en mångkulturell skola är det av särskild vikt att elever från olika traditioner och kulturer bemöts med respekt för vars och ens egenart. Olika trosuppfattningar ska behandlas sakligt och med respekt. Skolan måste vara öppen för skilda uppfattningar, hävda de grundläggande vär-

den som anges i skollagen och läroplanerna samt klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden. Undervisningen får med andra ord inte i något som helst avseende vara indoktrinerande eller tendentiös.

Om detta får ingen oklarhet råda. Föräldrar måste kunna lita på att skolans undervisning är saklig och allsidig, liksom på att deras barn bemöts med förståelse, respekt och tolerans. Skolan måste självfallet utforma verksamheten så att varje elev kan delta och göra självständiga ställningstaganden. Verksamheten i skolan får inte utformas så att eleverna utsätts för påverkan, ägnad att få dem att anamma en viss religiös trosuppfattning.

Inger Davidson anser det naturligt att ta till vara de religiösa samfundens kunskaper i skolan. Som exempel nämns att en präst eller imam fungerar som resursperson för lärare och elever, kompletterar kuratorer och skolpsykologer eller ingår i en skolas krishanteringsgrupp. Hon framhåller därvid att företrädarna för samfunden inte ska bedriva missionerande verksamhet i skolan.

Inger Davidson hävdar att när en präst eller imam ingår i en krishanteringsgrupp eller deltar i rastverksamhet kan detta knappast anses utgöra otillbörlig påverkan.

Fullt så enkel är emellertid inte frågan om vad som kan anses vara otillbörlig påverkan. Det är viktigt att slå fast att själva deltagandet i en viss aktivitet i sig inte är den avgörande faktorn, utan frågan gäller hur personen i fråga förvaltar förtroendet att få delta och medverka i skolans verksamhet, det vill säga främst hur deltagandet utformas.

Läroplanernas allmänna mål och värdegrund gäller utan inskränkning för all undervisning inom det offentliga skolväsendet. Läroplanerna ska styra skolans verksamhet i dess helhet. Det innebär att värdegrunden ska genomsyra all verksamhet i skolan. Därför är det viktigt att företrädare för religiösa samfund som samarbetar med skolan har oomtvistlig förmåga och vilja att skilja på skolans verksamhet och samfundets verksamhet. Skolan är en gemensam plats där alla barn ska få en likvärdig utbildning och känna trygghet. Därför måste skolan utforma verksamheten så att varje elev kan delta utan risk för indirekt eller direkt diskriminering på grund av nationellt eller etniskt ursprung eller religiös tillhörighet.

När det gäller frågan om det är lämpligt att en företrädare för ett visst religiöst samfund ska tillåtas komplettera en kurator eller skolpsykolog, får denna avgöras från fall till fall. Bedömningen kan inte bara ske mot bakgrund av vederbörandes personliga egenskaper, utan måste även beakta personens professionella kompetens samt elevens/elevernas kulturella och religiösa bakgrund. Skolan ska bidra till att alla elever med olika traditioner och med olikartad kulturell bakgrund kan förstå och respektera varandra och varandras värderingar.

Mot denna bakgrund ser jag inte något behov av ytterligare klarlägganden.

Anf. 40 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Men det gör nog jag. Svaret var långt, och jag vill tacka för svaret. Men jag vet inte om jag blev så mycket klokare.

Det här är en viktig principiell fråga. Det handlar inte bara om Örkel-ljunga, även om jag tog det som exempel, utan detta berör många män-ni-skor i och utanför skolans värld.

Vill vi att vår svenska skola ska vara kliniskt ren från all kontakt med religiösa samfund utom möjligen i problem- och krissituationer, eller är det tvärtom naturligt med ett närmare samarbete som bygger på respekt från båda parter sida?

Att en präst som är tydlig med sin egen tro och livsåskådning deltar i krisgrupper eller mobbningsförebyggande verksamhet eller som samtals-partner för lärare och elever innebär, som jag ser det, inte att undervis-ningen i skolan kan betraktas som konfessionell. I så fall måste slutsatsen bli att var och en som har en uttalad livsåskådning borde utestängas från skolan.

Många skolor har i dag ett organiserat samarbete med Svenska kyr-kan eller något annat trossamfund. Det är ett samarbete som läggs upp utifrån skolans önskemål och som därför ser lite olika ut. Det är rektor som fattar beslutet. Det här är ingenting som sker på lösa boliner. Vid Umeå universitet finns det till och med en 10-poängskurs i skolkyrkoar-bete. De som arbetar i skolorna känner stor uppskattning från skolled-ning, lärare och elever enligt en undersökning som nyligen har genom-förts av Sveriges kristna råd. Men det har också vid några tillfällen före-kommit att en lärare eller förälder anmäler den här kontakten mellan kyrkan och skolan till Skolverket just med hänvisning till att skolans undervisning ska vara icke-konfessionell.

Skolverket har hittills varit ganska svävande i sina svar. Därför är det viktigt med ett tydligt besked här i dag från skolministern om vad som gäller. De många människor som är inblandade ska inte behöva bli ifrå-gasatta på osaklig grund.

Problemet i våra skolor i dag är inte att det finns för många vuxna där, utan problemet är att det oftast inte finns någon vuxen alls som har tid att ta sig an elevernas behov av kontakt eller någon som lyssnar på dem.

Inte minst därför har många skolor sett det som en resurs att sam-verka med kyrkan. De har till och med fått Wärnerssonpengar för att göra det. Men om det ska vara möjligt överallt är det viktigt att det är klart utsagt att det är tillåtet. Att det ska ställas krav på hur arbetet läggs upp och att all kontakt ska ske med respekt för elevernas integritet, oavsett religionstillhörighet, är en självklarhet. Men det är, som jag ser det, upp till skolans rektor att bedöma om samarbetet fungerar så. Det gäller för övrigt alla utomstående som i olika sammanhang medverkar i skolan.

Att det kan begås misstag och till och med göras övertramp när utom-stående samverkar med skolan har vi nyligen sett exempel på. Men jag tror inte att skolministern skulle vara beredd att ifrågasätta eller till och med förbjuda allt samarbete med till exempel Dramatiska institutet eller någon lokal teatergrupp, inte ens på grund av det som barnen i en Nacka-skola för ett tag sedan utsattes för och som rörde upp väldigt mycket ilska. Att då ifrågasätta en verksamhet som alla inblandade ser positivt på skulle, som jag ser det, vara mycket märkligt.

Min tydliga fråga är: Anser skolministern att skolans undervisning ska betraktas som konfessionell om en präst från Svenska kyrkan eller från något annat trossamfund i någon form deltar i skolans verksamhet?

Anf. 41 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt svar är naturligtvis inte samarbetet i sig det som är avgörande för om det är konfessionellt eller inte, utan det gäller innehållet. Mig veterligt är det i dag fullt möjligt – jag har också själv sett konkreta exempel, inte minst i samband med den stora kris som vårt land genomgick i början av det här året – med ett konkret samarbete mellan religiösa samfund och skolan, så jag ser att det både är öppet och i många fall kan vara väldigt positivt.

Det jag klart vill säga är att det här samarbetet och det ansvar som åligger skolan naturligtvis ska vara tydliga: Det får inte vara en otillbörlig påverkan eller för den delen vara så att det för in undervisningen på konfessionell grund. Om detta tror jag att vi i grunden är ganska eniga.

Skolverksamheten kan vinna väldigt mycket på att skolan kan samarbeta med andra parter. Religiösa samfund, föreningar eller för den delen teatergrupper kan i många fall höja kvaliteten på utbildningen. Om detta kan vi också vara överens.

När det gäller vuxna i skolan har, precis som Inger Davidson säger, en del av regeringens politik just handlat om att göra det möjligt för skolan att anställa fler lärare och andra specialister i skolan just därför att vi tror att det höjer kvaliteten på utbildningen.

För detta ändamål har riksdagen avsatt medel. Detta har också gett väldigt goda resultat. Den senaste undersökningen visar att 12 000 fler vuxna, lärare och andra specialister, på tre läsår har anställts i skolan. Det är en väldigt kraftfull satsning.

Jag tror inte att vi i grunden är oense om detta. Jag tror att det är naturligt att det ska vara upp till varje skola att se om man ska ha ett samarbete. Och jag tror att det är väldigt viktigt att föräldrarna kan känna sig trygga med sina barns integritet, med att barnen inte på ett otillbörligt sätt påverkas, för nog kan det – precis som Inger Davidson säger – också finnas exempel på övertramp. Då är det viktigt att framhålla att det är skolans ansvar att se till att barnen har en trygg miljö och att barnen får en allsidig och objektiv undervisning.

Anf. 42 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag känner mig ändå inte helt säker på vad skolministern menar. Jag har uppfattat att i krissituationer är det helt okej att skolan samverkar med kyrkan, tar dit en präst och så vidare.

Innehållet i samarbetet är avgörande. Ja, det är självklart. Så har det alltid varit. Skolan och skolprästen gör upp om vad som ska gälla, hur han eller hon ska medverka i de olika rastverksamheterna eller som resurs för lärarna eller vad det nu kan vara.

Skolministern går ändå lite grann som katten kring het gröt. Min fråga är om jag ska uppfatta det som sägs så att det är upp till varje rektor att bedöma om han kan ta in en skolpräst på skolan och att han lugnt kan göra det i förvisning om att det är i överensstämmelse med läroplanen. Det är ju här som osäkerheten finns. Om man hela tiden måste riskera att en anmälan till Skolverket gjord av en enskild person som hänvisar till läroplanens skrivning om att undervisningen ska vara icke-konfessionell leder till att samarbetet måste avbrytas, vet man ju aldrig vad som gäller. Hur många kommer över huvud taget att vilja arbeta som skolpräst i en sådan situation?

Redan i dag vet vi att det finns de som har dragit sig tillbaka bara på grund av den här diskussionen. De känner sig ifrågasatta trots att inte skolan och de som finns där har ifrågasatt dem, utan ofta är det en utomstående som kommer med anmälan.

Hänger samarbetet då på att 100 % av eleverna, föräldrarna och lärarna i varje enskilt fall är positiva, och gäller det i så fall alla utomstående som medverkar i skolan eller som finns i skolan? När jag ställer den frågan utgår jag från att verksamheten bedrivs inom de ramar som skolan och kyrkan har kommit överens om. Kan man alltså känna en trygghet i att det är i enlighet med läroplanen, om man nu inte begår alldeles speciella övertramp? Anmälningar som gjorts har alltså handlat om att samarbetet över huvud taget finns.

Anf. 43 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! I läroplanerna betonas samverkan mellan skolan och omvärlden, inte minst närsamhället. När det gäller formerna för samverkan till exempel mellan kyrka och skola handlar det om att hitta arbetsformer och förhållningssätt som svarar upp mot de krav som vi har i skollag och läroplaner. Jag ser inte att det i dag finns något generellt hinder för ett samarbete med samfund, idrottsföreningar eller vad det vara månne i närsamhället. Tvärtom kan jag tycka att det i många fall kan vara väldigt positivt.

Dock vill jag betona ansvaret i detta. Både skolan och, i det här fallet, samverkande religiösa samfund har ett ansvar för den verksamhet som religiösa samfund står för i skolan. För skolans del innebär ansvaret att man måste klargöra varför man samverkar, vilket uppdrag den samverkande parten har och framför allt också hur detta uppdrag ska genomföras.

Det ligger självfallet i sakens natur att skolan också måste förvissa sig om att uppdraget genomförs i enlighet med dess förutsättningar.

Jag har inte uppfattat att detta är något utbrett problem. Jag har tvärtom sett ett stort samarbete på ett flertal olika skolor mellan skolan och närsamhället. Det inbegriper ibland också religiösa samfund. Det är viktigt för mig att framhålla att detta naturligtvis måste ske utan otillbörlig påverkan och att föräldrarna måste kunna känna sig trygga med detta samarbete. Det är ju ändå så att vi har skolplikt i Sverige, vilket betyder att föräldrar måste skicka sina barn till skolan. Detta innebär att skolan har ett stort ansvar för att barn och föräldrar kan känna sig trygga, och det gäller även när det handlar om samarbete med utomstående parter. Även där har skolan ett tydligt ansvar för den här tryggheten.

Jag tror inte att vi är oense i sak. Jag tror också att både jag och Inger Davidson ser det som självklart att både föräldrar och skolledning i vissa lägen måste kunna säga nej. Det finns ju olika typer av religiösa samfund, och vissa av dem vill vi absolut inte ha in i den svenska skolan.

Anf. 44 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Statsrådet har inte upplevt det som ett problem, men jag blir då och då kontaktad, och nu senast handlar det om några aktuella anmälningsfall till Skolverket. Där ifrågasätter anmälaren själva samarbetet, det vill säga om det är tillåtet enligt läroplanen att ha det.

Nu tycker jag att jag fick ett svar. Det finns inget hinder – så uppfattade jag statsrådet – för samarbete med trossamfund. Det tycker jag är ett tydligt besked. Sedan kan det kanske uppstå tolkningstvister, men jag tycker ändå att vi måste ta vara på detta. Jag hoppas att Skolverket tar vara på att statsrådet nu har gjort det här tydliga uttalandet. Jag hoppas också att alla de, för det är väldigt många, som väntar med spänning på det här svaret gör det. Det är inte en liten grupp. Det är jättemånga.

Det handlar om lärare, elever och rektorer vid skolor där man bland annat med hjälp av en skolpräst har lyckats skapa bättre klimat i skolan genom att värdegrundsarbetet har blivit tydligare. Man uppnår alltså de mål som är fastställda för skolan, till exempel att minska mobbningen, att skapa ett mjukare klimat i skolan och så vidare. Det gör man samtidigt som man känner sig ifrågasatt och misstänkliggjord och undrar om man egentligen får ha det så här.

Det är med den utgångspunkten som jag ställde den här frågan. Jag konstaterar nu att det inte finns något hinder för samarbete med trossamfund och att, såsom redan sker i dag, rektor beslutar i varje enskilt fall och ser till att det görs enligt det regelverk som gäller.

Anf. 45 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det är Skolverkets ansvar att följa upp att den svenska skolan följer de läroplaner, skollagar och annat som vi har. Det är inte någonting som jag kan eller ska lägga mig i. Det är den myndighetsutövning som de ägnar sig åt, och det ska de göra i varje enskilt fall.

När det gäller ett generellt förbud tror jag, precis som jag sade tidigare, att vi är ganska överens om att det i många fall kan vara mycket positivt när skolan samverkar med det närliggande samhället, och i detta ingår ofta också religiösa samfund. Det är viktigt att återigen framhålla att själva undervisningen ska vara objektiv och allsidig. Det får inte ske en otillbörlig påverkan, varken från religiösa samfund eller från någon annan utomstående part. Det är viktigt att framhålla att skolan har ett tydligt ansvar för detta. Jag tar för givet att man tar det här ansvaret på stort allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2004/05:K15–K18 till konstitutionsutskottet

2004/05:So30–So32 till socialutskottet

2004/05:Ju43–Ju49 till justitieutskottet

2004/05:U14–U16 till utrikesutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2004/05: MJU10
Trafikutskottets betänkande 2004/05: TU17
Finansutskottets betänkande 2004/05: FiU29
Utbildningsutskottets betänkanden 2004/05: UbU6–UbU8
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2004/05: AU6
Justitieutskottets betänkanden 2004/05: JuU20–JuU22

Prot. 2004/05:102
11 april

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2004/05:116 Ett reformerat underhållsstöd
2004/05: Sf27 av Bo Könberg m.fl. (fp)
2004/05: Sf28 av Kenneth Lantz m.fl. (kd)

12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 8 april

2004/05:1343 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsminister Göran Persson
Nomineringen av kandidat till posten som chef för Världsbanken

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 april.

13 § Kammaren åtskildes kl. 12.05.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om allmän debattimme.....	1
3 § Svar på interpellation 2004/05:484 om ägarlägenheter och ökad mångfald inom boendet	1
Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	1
Anf. 2 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	2
Anf. 3 LARS TYSKLIND (fp).....	3
Anf. 4 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	4
Anf. 5 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	4
Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp).....	5
Anf. 7 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	6
Anf. 8 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	6
4 § Svar på interpellation 2004/05:485 om prövning av vindkraftverk	7
Anf. 9 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	7
Anf. 10 LARS TYSKLIND (fp).....	8
Anf. 11 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	9
Anf. 12 LARS TYSKLIND (fp).....	10
Anf. 13 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	11
Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp).....	11
5 § Svar på interpellation 2004/05:494 om översyn av djursjukdatasystemet	11
Anf. 15 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	11
Anf. 16 LARS TYSKLIND (fp).....	13
Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	14
Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp).....	14
Anf. 19 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	15
Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp).....	15
Anf. 21 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	16
6 § Svar på interpellation 2004/05:451 om ekonomiska villkor för studerande föräldrar	16
Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	16
Anf. 23 AXEL DARVIK (fp)	17
Anf. 24 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	18
Anf. 25 AXEL DARVIK (fp)	19
Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	19
Anf. 27 AXEL DARVIK (fp)	20
Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	21
7 § Svar på interpellation 2004/05:472 om politiska ungdomsförbund.....	21
Anf. 29 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	21

Anf. 30 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	22	Prot. 2004/05:102
Anf. 31 AXEL DARVIK (fp).....	24	11 april
Anf. 32 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	25	
Anf. 33 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	26	
Anf. 34 TREDJE VICE TALMANNEN	27	
Anf. 35 AXEL DARVIK (fp).....	27	
Anf. 36 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	27	
Anf. 37 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	28	
Anf. 38 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	29	
8 § Svar på interpellation 2004/05:486 om samverkan mellan skolan och religiösa samfund	29	
Anf. 39 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	29	
Anf. 40 INGER DAVIDSON (kd)	31	
Anf. 41 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	32	
Anf. 42 INGER DAVIDSON (kd)	32	
Anf. 43 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	33	
Anf. 44 INGER DAVIDSON (kd)	34	
Anf. 45 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	34	
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	34	
10 § Förnyad bordläggning.....	35	
11 § Bordläggning.....	35	
12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	35	
13 § Kammaren åtskildes kl. 12.05.....	35	

